

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Diplomová práce

Hodnocení správy majetku jako součást finanční a majetkové analýzy v územní samosprávě

Bc. Marcela Kulísková

© 2022 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Marcela Kulísková

Veřejná správa a regionální rozvoj – c.v. Litoměřice

Název práce

Hodnocení správy majetku jako součást finanční a majetkové analýzy v územní samosprávě

Název anglicky

Evaluation of Asset Management as a Part of Financial and Property Analysis in the Local Self-Government

Cíle práce

Cílem práce je provést hodnocení správy majetku jako součásti finanční a majetkové analýzy v územní samosprávě od roku 2015 do roku 2020. Na základě provedených analýz, bude následně zhodnocena situace a postavení územní samosprávy.

Metodika

Teoretická část představuje zpracování teoretických východisek pro praktickou část studiem literatury a zhodnocením dosavadní úrovně poznání finanční a majetkové analýzy územní samosprávy a kritické rešerši přístupů k jejich hodnocení.

Praktická část zahrnuje identifikaci vnějšího a vnitřního prostředí pomocí veřejně dostupných údajů, komparaci a následnou syntézu poznatků. Součástí praktické části práce bude finanční a majetková analýza územní samosprávy s cílem připravit podklady pro hodnocení a doporučení pro územní samosprávu.

Doporučený rozsah práce

60-80

Klíčová slova

Územní samospráva, finanční analýza, majetková analýza, financování, činnost

Doporučené zdroje informací

- Gavriluță (Vatamanu), A. F., Onofrei, M., & Cigu, E. (2020): Fiscal Decentralization and Inequality: An Analysis on Romanian Regions. *Ekonomický Časopis*, 68 No. 1, pp. 3–32.
- Kaganova, O. – Kopanyi, V. M. (2014): Managing Local Assets. In: Farvacque, C.D. -Vitkovic, Kopanyi, V. M. (eds.): *Municipal Finances: A Handbook for Local Governments*. Washington: The World Bank. DOI: https://doi.org/10.1596/978-0-8213-9830-2_ch6
- Kaganova, O. – Nayyar-Stone, R. (2000): Municipal Real Property Asset Management: An Overview of World Experience, Trends and Financial Implications. *Journal of Real Estate Portfolio Management*, 6, No. 4, pp. 307–326. DOI: <https://doi.org/10.1080/10835547.2000.12089624>
- Knápková, A., Pavelková, D. & Šteker K. (2017). *Finanční analýza: Komplexní průvodce s příklady*, Grada, 232 s., ISBN 978-80-271-0563-2
- Markic, D. (2014). A Review on the Use of Performance Indicators in the Public Sector. *TEM Journal*, 3, No.1, pp. 22–28.
- Peková, J. – Jetmar, M. – Toth, P. (2019): *Veřejný sektor, teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters. ISBN 978-80-7598-209-4
- Shkilnyak, M. M. (2018). The Criteria for Effective Management of the Communal Property of Territorial Communities. *Innovative Economy*, 73, No. 1–2, pp.96–102.
- Skálová, J., a kol. (2020) *Podvojný účetnictví 2020*. Grada, 192 s., Elektronická kniha
- Štrangfeldová, J. – Štefanišinová, N. (2020): *Hodnotenie výkonnosti verejných služieb*. Banská Bystrica: Belianum. ISBN 978-80-557-1774-6.

Předběžný termín obhajoby

2022/23 ZS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Marek Dvořák, Ph.D., Ing.Paed.IGIP

Garantující pracoviště

Katedra obchodu a financí

Elektronicky schváleno dne 12. 10. 2022

prof. Ing. Luboš Smutka, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 2. 11. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 25. 11. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Hodnocení správy majetku jako součást finanční a majetkové analýzy v územní samosprávě" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30. listopadu 2022

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala svému vedoucímu diplomové práce panu Ing. Marku Dvořákovi, Ph.D., Ing.Paed.IGIP za jeho cenné rady při zpracování této závěrečné práce. Dále bych ráda poděkovala svému manželovi Ing. Zdeňku Kulískovi a svým blízkým za neustálou motivaci, podporu a trpělivost.

Hodnocení správy majetku jako součást finanční a majetkové analýzy v územní samosprávě

Abstrakt

Tématem této diplomové práce je hodnocení správy majetku jako součást finanční a majetkové analýzy v územní samosprávě v letech 2015 až 2020.

Cílem této diplomové práce je zhodnocení úrovně správy a hospodaření s majetkem v rámci finanční a majetkové analýzy v územní samosprávě, zaměřená na porovnání a úroveň zhodnocení hospodaření dvou obcí, které byly vybrány na základě podobných ukazatelů, jako je rozloha obce a počet obyvatel. Finanční a majetková analýza je zaměřena na zhodnocení vybraných ukazatelů hospodaření s majetkem obce, rozpočtem obce, jejich příjmy a výdaji. Hlavním smyslem finanční a majetkové analýzy je popsat stav hospodaření s obecním majetkem, jeho předpokládaný vývoj s ohledem na tvorbu obecního rozpočtu.

Diplomová práce je rozdělena na dvě části. První část je částí teoretickou, která je zaměřena na studium literatury, pověřena sběrem dat a informací, popisem územní samosprávy, jejím fungováním a hospodařením, se zaměřením k obecným a teoretickým věcem týkajících se metody FAMA. V teoretické části je také vysvětlení pojmů majetku a jeho rozdělení, členění majetkové a finanční analýzy, čím se zabývá a k čemu slouží. Druhá část je částí praktickou, ve které se zaměřím na zpracování a rozbor finanční a majetkové analýzy na základě konkrétních zjištění a následné použití praktické aplikace metody FAMA k porovnání těchto dat u dvou vybraných obcí. K porovnání byla použita získaná potřebná data o hospodaření s majetkem za rozmezí let 2015 až 2020. Konkrétní číselné hodnoty byly získány prostřednictvím veřejně dostupných dat Ministerstva financí ČR, přes webový portál Monitor, z internetových stránek Českého statistického úřadu a internetových stránek porovnávaných obcí.

V závěru diplomové práce je na základě konkrétních zjištění posouzena správa majetku obcí, provedeno vzájemné posouzení a srovnání hospodaření.

Klíčová slova: Územní samospráva, obec, finanční analýza, majetková analýza, financování, činnost, majetek, hospodaření, rozpočet

Evaluation of Asset Management as a Part of Financial and Property Analysis in the Local Self-Government

Abstract

The topic of this diploma thesis is the assessment of property management as part of the financial and property analysis in territorial self-government in the period 2015 to 2020.

The aim of this diploma thesis is to evaluate the level of administration and management of property within the framework of financial and property analysis in local government, focused on comparing and evaluating the level of management of two municipalities, which were selected on the basis of similar indicators, such as the area of the municipality and the number of inhabitants. The financial and property analysis is focused on the evaluation of selected indicators of management of the property of the municipality, the budget of the municipality, their income, and expenses. The main purpose of the financial and property analysis is to describe the state of management of municipal property, its expected development regarding the creation of the municipal budget.

The diploma thesis is divided into two parts. The first part is the theoretical part, which is focused on the study of literature, entrusted with the collection of data and information, the description of the territorial self-government, its functioning and management, with a focus on general and theoretical matters related to the FAMA method. In the theoretical part, there is also an explanation of the concepts of property and its distribution, the breakdown of property and financial analysis, what it deals with and what it is used for. The second part is the practical part, in which I focused on the processing and analysis of the financial and property analysis based on specific findings and the subsequent use of the practical application of the FAMA method to compare these data in two selected municipalities. The necessary data on property management for the period 2015 to 2020 were used for the comparison. Specific numerical values were obtained through publicly available data of the Ministry of Finance of the Czech Republic, via the Monitor web portal, from the websites of the Czech Statistical Office and the websites of the compared municipalities.

At the end of the diploma thesis, the property management of municipalities is assessed based on specific findings, mutual assessment and comparison of management is carried out.

Keywords: Local government, municipality, financial analysis, property analysis, finance, activity, property, management, budget

Obsah

1 Úvod.....	12
2 Cíl práce a metodika	14
2.1 Cíl práce	14
2.2 Metodika	15
3 Teoretická východiska	16
3.1 Územní samospráva – charakteristika, vymezení subjektu.....	16
3.1.1 Obec – základní územní samosprávný celek	16
3.1.2 Samospráva obce	17
3.2 Působnosti obcí	17
3.2.1 Osobní působnost.....	17
3.2.2 Věcná působnost	17
3.2.3 Územní působnost.....	18
3.3 Orgány obce	18
3.3.1 Zastupitelstvo obce – vrcholný orgán.....	18
3.3.2 Rada obce – výkonný orgán.....	19
3.3.3 Výbory zastupitelstva obce.....	19
3.3.4 Starosta a obecní úřad	20
3.4 Majetek územní samosprávy	21
3.4.1 Hospodaření s majetkem územní samosprávy.....	21
3.4.2 Členění majetku územní samosprávy	22
3.5 Finanční a majetková analýza	22
3.5.1 Finanční analýza	23
3.5.2 Majetková analýza	23
3.5.3 Retrospektivní analýza.....	23
3.5.4 Prospektivní analýza	24
3.5.5 Základní ukazatele FAMA.....	24
3.5.5.1 Demografické ukazatele	24
3.5.5.2 Vývoj majetku obce.....	25
3.5.5.3 Vývoj příjmů a výdajů obce	26
3.5.5.4 Zadlužení obce.....	27
3.5.5.5 Investiční program obce	27
3.5.5.6 Plány prodeje majetku obce.....	28
3.6 Rozpočet.....	28
3.6.1 Příjmy obecního rozpočtu	29
3.6.2 Výdaje obecního rozpočtu	30
3.6.3 Zadluženost obce	30

4 Vlastní práce.....	31
4.1 Základní charakteristika posuzovaných měst.....	31
4.2 Město Ralsko.....	33
4.2.1 Historie města Ralsko	33
4.2.2 Současnost města Ralsko	35
4.2.3 Geografie, členění obce, katastr.....	41
4.2.4 Demografie, obyvatelstvo.....	42
4.2.5 Majetek města Ralsko	43
4.2.6 Hospodaření města Ralsko v letech 2015-2020.....	44
4.3 Město Horní Planá.....	45
4.3.1 Historie města Horní Planá	45
4.3.2 Současnost města Horní Planá	46
4.3.3 Geografie, členění, katastr	50
4.3.4 Demografie, obyvatelstvo	52
4.3.5 Majetek města Horní Planá v letech 2015-2020	53
4.3.6 Hospodaření města Horní Planá v letech 2015-2020.....	54
4.4 Osídlení a obyvatelstvo měst	55
4.4.1 Porovnání počet obyvatel.....	55
4.5 Majetek měst	56
4.5.1 Hodnota majetku na 1 obyvatele	58
4.5.2 Hodnota pozemků na 1 obyvatele.....	59
4.5.3 Hodnota staveb na 1 obyvatele	59
4.6 Příjmy a výdaje měst	60
4.7 Zadlužení měst	62
4.8 FAMA propočtové ukazatele měst Ralsko a Horní Planá	63
4.8.1 Příjmy na 1 obyvatele	63
4.8.1.1 Celkové příjmy na 1 obyvatele.....	64
4.8.1.2 Daňové příjmy na 1 obyvatele.....	65
4.8.1.3 Vlastní příjmy na 1 obyvatele.....	66
4.8.1.4 Míra soběstačnosti měst	68
4.8.2 Výdaje na 1 obyvatele.....	69
4.8.2.1 Celkové výdaje na 1 obyvatele.....	70
4.8.2.2 Běžné výdaje na 1 obyvatele	71
4.8.2.3 Kapitálové výdaje na 1 obyvatele.....	71
4.8.2.4 Hrubá úspora	72
4.8.2.5 Absolutní zadlužení na 1 obyvatele.....	74
5 Výsledky a diskuse	75
6 Závěr.....	77

7 Seznam použitých zdrojů 79

Seznam obrázků

Obrázek 1	Schéma rozpočtu (google.com)	29
Obrázek 2	Stará fotografie obce Kuřívody.....	34
Obrázek 3	Stará fotografie, pohlednice návsi Kuřívody	34
Obrázek 4	Budova Městský úřad	35
Obrázek 5	Socha medvěda, který je ve znaku Ralska	36
Obrázek 6	Budova školy T.Ježka v Kuřívodech	36
Obrázek 7	Budova bývalé fary, nyní Infocentrum a pošta.....	37
Obrázek 8	Budova kulturního domu	38
Obrázek 10	Budova iCentrum Hradčany	39
Obrázek 11	Kostel svatého Havla v Kuřívodech.....	40
Obrázek 12	Kuřívodský renesanční zámek	40
Obrázek 13	Mapa polohy Ralsko	41
Obrázek 14	Budova Základní školy Horní Planá	47
Obrázek 15	Budova Mateřské školy Horní Planá.....	47
Obrázek 16	budova domov důchodců Horní Planá	47
Obrázek 17	budova Infocentrum Horní Planá	48
Obrázek 18	Kostel svaté Markéty.....	48
Obrázek 19	Rodný domek a socha Adalberta Stiftera.....	49
Obrázek 20	Kostel Panny Marie Bolestné.....	50
Obrázek 21	Mapa polohy Horní Planá	51
Obrázek 22	Lipenská přehrada	52

Seznam tabulek

Tabulka 1	počty členů do zastupitelstva	18
Tabulka 2	Základní ukazatele finanční a majetkové analýzy	26
Tabulka 3	Splátkový kalendář úvěru	27
Tabulka 4	Plán realizace investiční akce	28
Tabulka 5	Základní charakteristika měst Ralsko a Horní Planá	31
Tabulka 6	Počty obyvatel v letech 2015-2020 – město Ralsko	42
Tabulka 7	Majetek města Ralsko 2015-2020.....	44
Tabulka 8	Rozpočet Ralska 2015-2020	44
Tabulka 9	Počty obyvatel v letech 2015-2020 – město Horní Planá.....	52
Tabulka 10	Majetek Horní Planá 2015-2020.....	53
Tabulka 11	Rozpočet Horní Planá 2015-2020.....	54
Tabulka 12	Ralsko přehled příjmů 2015-2020	63
Tabulka 13	Horní Planá přehled příjmů 2015-2020	63
Tabulka 14	Ralsko vlastní příjmy 2015-2020.....	66
Tabulka 15	Horní Planá vlastní příjmy 2015-2020.....	67
Tabulka 16	Ralsko přehled výdajů 2015-2020	69
Tabulka 17	Horní Planá přehled výdajů 2015-2020	69
Tabulka 18	Ralsko hrubá úspora.....	72
Tabulka 19	Horní Planá hrubá úspora	73
Tabulka 20	Doba reprodukce majetku města.....	73

Seznam grafů

Graf 1	Vývoj obyvatelstva Ralsko 2015-2020	43
Graf 2	Rozpočet Ralsko 2015-2020	45
Graf 3	Vývoj obyvatelstva Horní Planá 2015-2020	53
Graf 4	Rozpočet Horní Planá 2015-2020	55
Graf 5	Počet obyvatel měst Ralsko a Horní Planá	56
Graf 6	Porovnání vyčíslení majetku Ralsko a Horní Planá	57
Graf 7	Hodnota majetku na obyvatele	58
Graf 8	Hodnota pozemků na 1 obyvatele	59
Graf 9	Hodnota staveb na 1 obyvatele	60
Graf 10	Porovnání skutečný rozpočet Ralsko a Horní Planá	61
Graf 11	porovnání příjmů měst Ralsko a Horní Planá	62
Graf 12	porovnání výdajů měst Ralsko a Horní Planá	62
Graf 13	Vývoj dlouhodobého úvěru	62
Graf 14	Ralsko přehled příjmů 2015-2020	64
Graf 15	Horní Planá přehled příjmů 2015-2020	64
Graf 16	Celkové příjmy na 1 obyvatele	65
Graf 17	Daňové příjmy na 1 obyvatele	66
Graf 18	vlastní příjem na 1 obyvatele	67
Graf 19	Ralsko míra soběstačnosti	68
Graf 20	Horní Planá míra soběstačnosti	68
Graf 21	Míra soběstačnosti porovnání	69
Graf 24	Celkové výdaje na 1 obyvatele	70
Graf 25	Běžné výdaje na 1 obyvatele	71
Graf 26	Kapitálové výdaje na 1 obyvatele	72
Graf 27	Hrubá úspora na 1 obyvatele	73
Graf 28	Absolutní míra zadlužení na 1 obyvatele	74

Seznam použitých zkratk

ČSÚ	Český statistický úřad
FAMA	Finanční a majetková analýza
DPH	Daň z přidané hodnoty
DHM	Dlouhodobý hmotný majetek

1 Úvod

Pro zpracování tématu této diplomové práce, hodnocení správy majetku jako součást finanční a majetkové analýzy v územní samosprávě, jsem se rozhodla z důvodu občana zajímavějšího se o správu a hospodaření s majetkem územní samosprávy. O téma správy majetku, by se měl zajímat každý občan, žijící v jakékoli obci. Průzkumem mezi obyvateli bylo převážně zjištěno, že informovanost o správě majetku je všeobecně malá.

Správa majetku je jednou ze základních povinností územní samosprávy. Tento majetek má územní samospráva za úkol a povinnost spravovat účelně a efektivně, ekonomicky a hospodárně, vždy v souladu se zájmy dané obce a zájmy občanů obce.

Dílčím cílem této diplomové práce je provést zhodnocení majetkové správy za použití analýzy FAMA, finanční a majetkové analýzy a následné navržení vhodného řešení. I přes to že finanční i majetková analýza vychází ze skutečných údajů, jde pouze o modelovou situaci, která má za úkol pouze ukázat základní metodiku a postup při využití v praxi. Základní skladbu této diplomové práce tvoří dvě části, část teoretická a část praktická.

První část diplomové práce je část teoretická, která sama o sobě je rozdělena na další dvě části, a to na vymezení a vysvětlení pojmů územní samosprávy, jejího uspořádání, tohoto se týkající kapitoly č. 3.1 – 3.4, a na část zabývající se vysvětlením FAMA, finanční a majetkové analýzy, kapitoly č. 3.5 – 3.6, které se zabývají základními ukazateli FAMA a vymežujícím tématem rozpočtu obce, s kterým se převážně pracuje v části praktické. Metodu finanční a majetkové analýzy lze použít samostatně nebo pro účely operativního řízení, pro předpokládaný vývoj rozvoj územní samosprávy.

Druhá část diplomové práce je část praktická, ve které je popsáno vybrané území, konkrétní město. Je zde zkráceně popsána historie i současnost vybraného samosprávního subjektu, jeho geografické umístění, demografie a další charakteristika. V praktické části jsou jednotlivá získaná nebo vypočtená data zobrazena v přehledných tabulkách a znázorněna graficky. Potřebné informace a data byly získány z webových stránek Ministerstva financí České republiky z portálu Monitor, popřípadě dostupná data z webových stránek územně samosprávných celků a z webových stránek Českého statistického úřadu. Celé zpracování vlastní práce je v kapitole č. 4.

Výsledky zpracování, porovnání a jejich zjištění jsou vyhodnoceny v kapitole č. 5. Je zde zhodnocen nejen celkový stav hospodaření sledovaného města za období let 2015-2020, ale i porovnání s další územní samosprávou podobného charakteru.

V závěrečné kapitole je provedeno shrnutí a popsán přínos diplomové práce, která může sloužit jako pomocný materiál pro zastupitele obce sledovaného územního celku, a zpětné zhodnocení cílů.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je provést hodnocení hospodaření se správou majetku města Ralsko a města Horní Planá, za použití finanční a majetkové analýzy se zaměřím na hospodaření s majetkem, jeho strukturu a formy správy majetku v dané územní samosprávě v časovém rozmezí let od roku 2015 do roku 2020. Majetek je důležitou součástí místních samospráv, a to nejen z hlediska zdroje příjmů do obecního rozpočtu. Na základě provedených propočtů a analýz, bude následně provedeno porovnání v rámci sledovaných územních samospráv. V rámci práce budu analyzovány: rozpočet města, jeho příjmy, výdaje, zadluženost a stav a rozvoj majetku.

V první teoretické části je provedeno zaměření se na oblast vymezení pojmů a terminologie členění územní samosprávy, funkce veřejné správy, fungování obce, pojmů rozpočtu, rozpočtových příjmů a výdajů, druhy majetku a popsání základních ukazatelů FAMA s využitím odborné literatury a odkazů webových stránek státních institucí a zákonů České republiky.

V druhé praktické části je provedeno přiblížení dvou vybraných subjektů územní samosprávy, které byly vybrány na základě podobnosti rozlohy a počtu obyvatel. Na základě provedeného sběru dat, bude následovat zpracování a analyzování těchto dat a údajů, a to v časové linii let 2015-2020. V sestavených tabulkách a vytvořených grafech bude přehledně znázorněn stav sledovaných územních samospráv. Následně bude provedeno porovnání za pomoci vybraných ukazatelů FAMA s použitím přepočtu na jednoho obyvatele, zhodnocena situace a postavení územní samosprávy.

2.2 Metodika

Teoretická část diplomové práce představuje zpracování teoretických východisek pro praktickou část studiem literatury a zhodnocením dosavadní úrovně poznání finanční a majetkové analýzy územní samosprávy a kritické rešerši přístupů k jejich hodnocení. Zdrojem informací pro teoretickou část jsou údaje a data získaná z veřejně přístupných webových stránek Ministerstva financí České republiky, poskytnutých údajů sledovaných samosprávných celků či webových stránek Českého statistického úřadu, odborných publikací a časopisů, internetových stránek a platných zákonů.

Na základě takto získaných údajů bude provedeno samotné porovnání hospodaření s majetkem města. Praktická část zahrnuje také identifikaci vnějšího a vnitřního prostředí pomocí veřejně dostupných údajů, komparaci a následnou syntézu poznatků. Součástí praktické části práce bude finanční a majetková analýza územní samosprávy s cílem připravit podklady pro hodnocení a doporučení pro územní samosprávu.

Na samém začátku vlastní praktické části diplomové práce je charakterizováno sledované město, jeho historie i současnost, vývoj rozpočtu a majetku v období let 2015-2020. Následně jsou popisovány vybrané ukazatele definovány ve finanční a majetkové analýze, které jsou důležité ke zpracování zhodnocení hospodaření města jeho následného porovnání. Použité údaje a data byla získána z veřejně dostupných webových stránek Ministerstva financí České republiky z portálu Monitor, webových stránek Českého statistického úřadu a internetových stránek sledované územní samosprávy. Webový portál Monitor umožňuje sledování konkrétních vybraných dat, dle požadavků potřebných ke zpracování analýz. Tento program dále poskytuje grafické znázornění rozpočtů, jeho jednotlivých kapitol příjmů a výdajů, a dalších aspektů hospodaření města.

V další části vlastní práce je názorně zpracován vývoj počtu obyvatel města, přehled schváleného a skutečného rozpočtu, jeho příjmů a výdajů, rozvoj a stav majetku města a v neposlední řadě i jeho zadluženost. Pro zpracování hodnot vybraných a zjištěných ukazatelů, byly provedeny propočty finanční a majetkové analýzy. Pro lepší přehlednost byly data sestavena do tabulek a ke znázornění byly použity grafy.

Výsledné výpočty, které byly získány zpracováním této diplomové práce, mohou být použity jako podklad k retrospektivnímu zhodnocení hospodaření s majetkem města za časové období let 2015-2020, ale také jako podklad pro hodnocení prospektivní na období budoucí, jako odhad budoucího vývoje rozvoje města.

3 Teoretická východiska

Na základě studia veřejných odborných ekonomických publikací, zákonných norem a předpisů, odborných časopisů byl vyjádřen důraz, čím se musí územně samostatný celek řídit při hospodaření se svým majetkem.

3.1 Územní samospráva – charakteristika, vymezení subjektu

Charakteristika a popis pojmu, co se týče pojmu územní samosprávy je dána již v Ústavě České republiky č.1/1993¹ a to v článku 99 „*Česká republika se člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky, a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky*“ a v článku 100 „*(1) Územní samosprávné celky jsou územními společenstvími občanů, která mají právo na samosprávu. Zákon stanoví, kdy jsou správními obvody. (2) Obec je vždy součástí vyššího územního samosprávného celku. (3) Vytvořit nebo zrušit vyšší územní samosprávný celek lze jen ústavním zákonem.*“

3.1.1 Obec – základní územní samosprávný celek

Pojem obec, obecní zřízení jako územní samosprávný celek, územní samospráva je ustanovena zákonem o obcích č. 128/2000 Sb. ² §1 „*Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce*“ O návrzích na zřízení obcí rozhoduje Ministerstvo vnitra České republiky. Každá obec vlastní majetek, kterým hospodaří pro dobro svých obyvatel a kladný rozvoj obce. Obcí se podle zákona o obcích označují nejenom obce jako takové, ale i města, městyse a statutární města.

Obec je základním prvkem územní samosprávy, a můžeme říci, že obec je veřejnoprávní územní korporace, která při uplatňování svých pravomocí má povahu veřejného subjektu. Obec musí splňovat čtyři základní znaky.

Jsou jimi:³

- Územní základ obce, vlastní území
- Personální základ obce, obyvatelstvo
- Právní základ obce, právní subjektivita, zastupování obce v právních vztazích svým jménem
- Ekonomický základ obce, vlastní majetek, hospodaření v rámci vlastního rozpočtu

¹ Ústava České republiky 1/1993

² Zákon o obcích č.128/2000 Sb.

³ Koudelka, Zdeněk. Průvodce územní samosprávou po 1.1.2003, Praha: Linde Praha, a.s. 2003

3.1.2 Samospráva obce

Samospráva obce je způsob vedení a řízení územně samosprávného celku, kterou má na starosti jiná, na státu nezávislá instituce – obec, veřejná správa. Obec je tedy definována jako veřejnoprávní korporace. Veřejnou správu dělíme na státní správu a samosprávu. Tu dále dělíme na správu zájmovou, což jsou instituce, organizace, které mají totožný zájem své činnosti, a na správu územní, což jsou kraje (vyšší územní správa) a obce (základní územní správa). Při výkonu samosprávy neexistuje podřízenost obce jinému orgánu. Jde o souhrn veřejně prospěšných činností, které sledují zájmy obce a jejích občanů. „*Samosprávné celky vytvářejí vlastní orgány, jejichž prostřednictvím je výkon samosprávy uskutečňován*“.

3.2 Působnosti obcí

Působnost obcí rozdělujeme do několika kategorií:

- Osobní působnost
- Věcná působnost, kterou členíme dále na samostatnou a přenesenou
- Územní působnost

3.2.1 Osobní působnost

Veškerá činnost obce může působit směrem ke všem osobám na území dané obce, právnickým i fyzickým osobám dle předmětu povahy, mohou působit i směrem k jiným veřejnoprávním korporacím.

3.2.2 Věcná působnost

Věcná působnost je oblast týkající se společenských vztahů v oblasti veřejné správy, které jsou spravovány a upravovány příslušným subjektem v rámci jeho činnosti ve veřejné správě. Věcná působnost obce je dále členěna na samosprávu a na přenesenou státní správu.

Samospráva, samostatná působnost obce – do této působnosti spadají záležitosti a konané činnosti v rámci zájmu obce a zájmu jeho občanů, pokud nejsou ze zákona svěřeny státu nebo krajům, nebo pokud se nejedná o přenesenou působnost orgánů obce. Tato oblast je uvedena příkladným výčtem v zákonech, dále se řídí místními zvyklostmi a předpoklady k územnímu rozvoji, sociální i kulturní péči, vzdělávání, ochrany životního prostředí a veřejného pořádku. Pro výkon činnosti samostatné působnosti je obec povinna se řídit jen právním řádem. Není vázána na vnitřní předpisy státu nebo kraje, jako jsou směrnice, metodické pokyny, usnesení) toto jsou pouze doporučující dokumenty. Ze zákona o obcích do činností

samostatné působnosti obce patří například: územní plán, vydávání obecně závazných vyhlášek, hospodaření a rozpočet obce, právnické osoby a organizační složky obce.

Přenesená působnost obce – do této působnosti spadají činnosti určené právním řádem, usnesení vlády a směrnicemi jejich úřadů (např. ministerstev). Tato činnost je nejen právem takovéto obce, ale i její povinností. Do kategorie těchto obcí s přenesenou působností zařazujeme například:

- Obce se stavebním úřadem
- Obce s matričním úřadem
- Obce s pověřeným obecním úřadem (statutární města)
- Obce s rozšířenou působností
- Všechny obce, na které je přenesen základní výkon státní správy

Dozor nad činností těchto obcí vykonává krajský úřad a Ministerstvo vnitra ČR, kontrolují převážně zákonnost vydaných nařízení.

3.2.3 Územní působnost

Územní působnost je oblast týkající se rozsahem území, na kterém obec jako subjekt veřejné správy působí. Tato působnost vyplývá ze zákona o obcích a ústavního charakteru dané obce. Ohraničuje působnost činností na území, vyměřený prostor dané obce.

3.3 Orgány obce

Orgány obce jsou specifikovány v zákoně č.128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů. Jedná se o zastupitelstvo obce, určené výbory obce, radu obce, starostu a obecní úřad.⁴

3.3.1 Zastupitelstvo obce – vrcholný orgán

Nejdůležitějším orgánem obce je zastupitelstvo, je to nejvyšší vrcholný orgán obce, který vychází z voleb do zastupitelstev obcí. Rozpětí počtu členů zastupitelstva je určen dle velikosti kategorie obce. Musí být v souladu se zákonem o obcích (viz tabulka č.1.)

Tabulka 1 počty členů do zastupitelstva

Počet obyvatel	Počet členů
Do 500	5 až 15
Nad 500 do 3000	7 až 15
Nad 3000 do 10000	11 až 25
Nad 10000 do 50000	15 až 35

⁴ Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách v roce 2018, Astron Praha, 2018

Nad 50000 do 150000	25 až 45
Nad 150000	35 až 55

Zdroj: Zákon o obcích (č. 128/2000 Sb., ve znění pozdějších novel)

Jednání zastupitelstva jsou veřejná a předsedá jim starosta obce. Kompetence všech členů zastupitelstva jsou stejné, mají právo hlasovat, předkládat návrhy, vznášet dotazy a připomínky k jednotlivým bodům jednání. Zastupitelstvo je jediným orgánem obce, který schvaluje rozpočet i závěrečný účet obce. Zastupitelé si ze svých členů volí starostu a místostarostu a další členy poradních orgánů obce zřizovány povinně ze zákona.⁵

3.3.2 Rada obce – výkonný orgán

Rada obce je výkonný orgán v samostatné působnosti. Tvořena je starostou a místostarostou obce a zvolenými členy z řad zastupitelů. Je odpovědná zastupitelstvu. Rada je zřizována v obcích, které mají 15 a více členů zastupitelů. Rada se schází dle potřeby a jednání jsou neveřejná a týkají se například:

- kontrola plnění úkolů obecního úřadu a komisí obce
- vydává nařízení obce
- zřizuje a ruší komise obce, jmenuje a odvolává jejich předsedy a členy
- rozhoduje ve věcech obce jako jediného společníka obchodní společnosti
- zabezpečuje hospodaření obce podle schváleného rozpočtu
- prování rozpočtová opatření, která jsou řádně schválena zastupitelstvem,
- plní dané úkoly v roli zadavatele nebo zřizovatele vůči právnickým osobám a organizačním složkám založeným zastupitelstvem.

3.3.3 Výbory zastupitelstva obce

Výbory zastupitelstva obce jsou jeho kontrolními a poradními orgány. Zřízení výborů je určitým právem zastupitelstva nikoli jeho povinností, kromě výborů kontrolního a finančního. Tyto dva výbory jsou povinné.⁶ Kontrolnímu a finančnímu výboru určuje náplň činností zákon. Případným dalším výborům náplň činností určuje zastupitelstvo obce.

Zastupitelstvo určuje úkoly, které výbory plní, se svými závěry musí informovat zastupitelstvo. Z každého jednání výboru musí být vypracován zápis.

⁵ Zákon č. 128/2000 o obcích, ve znění pozdějších předpisů

⁶ Zákon 128/2000 Sb. o obcích, §117 ods. 2 ve znění pozdějších předpisů

Hlavní úkoly kontrolního i finančního výboru jsou kontroly hospodaření s majetkem a finančními prostředky obce, dále dodržování právních předpisů, plnění usnesení zastupitelstva a rady obce a další úkoly jim určené zastupitelstvem obce.

Výbor musí mít vždy minimálně tři členy, nesmí to být však starosta, místostarosta, osoba odpovědná za účetní a rozpočtové práce obecního úřadu ani tajemník. Předsedou výboru je vždy zvolený člen zastupitelstva. Ostatní členové výborů členy zastupitelstva být nemusí. Počet členů musí být vždy lichý.

3.3.4 Starosta a obecní úřad

Obecní úřad je zastoupen zvoleným starostou, zvoleným místostarostou, jmenovaným tajemníkem a zaměstnanci obecního úřadu. Starosta i místostarosta jsou voleni z řad zastupitelů obce.

Každý obecní úřad má za povinnosti:

- Plnit úkoly, které mu byly uloženy radou obce nebo zastupitelstvem obce
- Pomáhat v činnosti výborům a komisím
- Podávat informace
- Zřídit na veřejně dostupném místě úřední desku
- Vykonávat státní správu, krom věcí, které spadají do kompetencí rady, komisí a výborů, zastupitelstva a jejich poradních orgánů

Nejvyšším představitelem obce je starosta. Starosta obce je vždy volen z řad zastupitelů na funkční období čtyř let⁷, musí být vždy občanem ČR a starší 18ti let. Pravomoc a povinnosti starosty jsou určeny zákonem 128/2000 Sb., o obcích.

Starosta zastupuje obec navenek, za výkon ze své funkce se zodpovídá zastupitelstvu obce. Starosta je odpovědný zejména za:⁸

- *Odpovídá za včasné objednání kontroly hospodaření obce za uplynulý kalendářní rok,*
- *Plní úkoly zaměstnavatele podle zvláštních předpisů, uzavírá a ukončuje pracovní poměr se zaměstnanci obce a stanoví jim plat podle zvláštních předpisů, pokud není v obci tajemník obecního úřadu, vedoucí odboru jmenuje, odvolává a stanoví jim plat, jen není-li zřízena rada obce,*
- *Může po projednání s ředitelem krajského úřadu svěřit komisi výkon přenesené působnosti v určitých věcech,*

⁷ Zákon č. 1/1993 Ústava ČR čl. 102

⁸ Příručka pro člena zastupitele obce po volbách v roce 2018, Astron Praha, 2018

- *Odpovídá za informovanost veřejnosti o činnosti obce,*
- *Zabezpečuje výkon přenesené působnosti v obcích, kde není tajemník obecního úřadu,*
- *Rozhoduje o záležitostech samostatné působnosti obce svěřených mu radou obce,*
- *Plní obdobné úkoly jako statutární orgán zaměstnavatele podle zvláštních předpisů vůči uvolněným členům zastupitelstva a tajemníkovi obecního úřadu,*
- *Svolává a zpravidla řídí zasedání zastupitelstva a rady obce,*
- *Podepisuje právní předpisy obce,*
- *Může pozastavit výkon usnesení rady obce, má-li za to, že je nesprávné, a věc předložit k rozhodnutí nejbližšímu zasedání zastupitelstva obce.*

Zástupcem starosty je místostarosta, který zastupuje starostu v jeho nepřítomnosti. Spolu se starostou podepisuje místostarosta právní předpisy obce, nařízení obce a obecně závazné vyhlášky.

3.4 Majetek územní samosprávy

Pojem majetek je dle občanského zákoníku Zákon 89/2012 Sb.⁹ definován jako souhrn všeho, co patří konkrétní osobě. „*Souhrn majetku je tedy souhrnem majetkových hodnot – věci, pohledávek, jiných věcí a hodnot ocenitelných penězi. V žádném z právních předpisů není vypočteno, co vše je součástí obecního majetku*“¹⁰. V žádném z právních předpisů nenalezneme, jakým způsobem má být majetek obce využíván, přesto je zřejmé, že by obce měly majetek využívat k plnění svých úkolů a funkcí.

3.4.1 Hospodaření s majetkem územní samosprávy

Vlastnictví majetku včetně možnosti s tímto majetkem disponovat je jedním z hlavních ekonomických předpokladů existence územní samosprávy. Chce-li samospráva plnit své základní funkce, musí mít kromě demokraticky zvolených orgánů samosprávy, i dostatečnou majetkovou základnu, která je důležitým předpokladem pro vznik a existenci územního samosprávného celku.¹¹

⁹ Občanský zákoník č. 89/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů

¹⁰ Příručka pro člena zastupitele obce po volbách v roce 2018 Astron Praha, 2018

¹¹ PROVAZNÍKOVÁ R., Financování měst, obcí a regionů, teorie a praxe 3.vyd. Praha Grada 2015

3.4.2 Členění majetku územní samosprávy

Vlastnictví majetku je důležitou součástí místní samosprávy a hospodaření s ním je záruka a zdroj vlastních příjmů samosprávy. Majetek členíme na věci nemovité (např. půda, budovy, pozemky), věci movité (např. počítače, auta, stroje, jiná zařízení), majetek nehmotný (ochranné známky, patenty, práva duševního vlastnictví), práva majetková (pohledávky) nebo majetek finanční (peníze, cenné papíry).

Obecní majetek se skládá z věcí, které jsou ve vlastnictví obce, jedná se především o majetek nemovitý, což jsou pozemky, budovy, technická infrastruktura. Takovýto majetek je základem ekonomického zdroje a představuje důležitou část pro konkurenceschopnost měst. Základní funkcí majetku je určení k čemu daný majetek slouží, zda k veřejně prospěšným účelům, k účelům podnikání nebo je spojen s výkonem samosprávy, zařízením obecního úřadu.

Aby byla správa majetku efektivní, je důležité, aby byl majetek oceněn a evidován. Měl by být vytvořen plán využití, rozvoje a finanční udržitelnosti. Soupis majetku je účetně evidován v rozvaze aktiv a pasiv obce, která je rozdělena do kapitol podle druhu majetku (majetek celkem, pozemky, stavby, nedokončený dlouhodobý hmotný majetek, dlouhodobý hmotný majetek).

3.5 Finanční a majetková analýza

Finanční a majetková analýza (zkratka FAMA) je součástí analytických postupů při posuzování financování regionů, krajů, měst a obcí. Hlavním úkolem finanční a majetkové analýzy je sledování stavu majetku, jeho očekávaný vývoj, plánování investic, sledování příjmů a výdajů, zadlužení a další vývoj financování.

Hlavní cíle finanční a majetkové analýzy je sledování a následné porovnávání vývoje územních celků. Finanční a majetková analýza sleduje celou řadu ukazatelů, např. vývoj počtu obyvatel, stav a vývoj majetku, rozpočet samosprávního celku, a to především očekávané příjmy a výdaje, plánování investic, stav zadlužení a další ukazatele týkající se financování a fungování. Pro plánování rozvoje samosprávního celku jsou důležité ukazatele jako odhad budoucích příjmů a výdajů, aktuální stav a budoucí rozvoj majetku.¹²

¹² Petr Toth a kolektiv: Financování obcí – sociálně ekonomický rozvoj systému, výstup z projektu GAČR 402/03/1235, Praha 2005, Oeconomica, ISBN 80-245-0957-1

3.5.1 Finanční analýza

Finanční analýza je specifická část analýzy, neboť analyzuje primární zdroje, což jsou finance čili peníze. Cílem této analýzy je odhalení silných a slabých stránek, které slouží ku prospěchu dalšího rozvoje a činnosti organizace. Finanční analýzu dělíme na dvě základní oblasti, skupiny a těmi jsou: externí a interní. Externí analýza je dělána na základě veřejně známých informací, jako jsou zveřejněné účetní a finanční informace, účetní závěrky, výsledky hospodaření atd.

Základní zdroje dat jsou data finančního účetnictví, které musí každá firma vést pro účely státu, jsou jimi rozvaha, výkaz zisku a ztrát, výkaz o peněžních tocích. K dalším zdrojům patří např. výroční zpráva, výroky auditora atd.

Cílem finanční analýzy není zahrnout uživatele maximálním počtem a množstvím získaných dat, ale získat co nejpřesnější a nejjasnější podklad pro další rozhodování o možnostech zlepšení hospodaření s majetkem. K jednotlivým krokům finanční analýzy patří: úprava účetních výkazů, analýzy absolutních účetních ukazatelů, bilanční pravidla, poměrové ukazatele (rentabilita, likvidita, aktivity, zadluženost, produktivita), analýza pracovního kapitálu a cash flow, souhrnné ukazatele finančního zdraví, hodnotové ukazatele EVA, mezipodnikové srovnání, závěr a doporučení.¹³

3.5.2 Majetková analýza

Majetek je to, co samosprávně celek vlastní. Je to souhrn veškerých statků, se kterými může vlastník volně nakládat a kterými ručí za své závazky. Majetek dělíme na hmotný a nehmotný. Z hlediska účetního zařídění na majetek dlouhodobý (hmotný, nehmotný a finanční) a oběžný (zásoby, pohledávky a peněžní prostředky).

Analýza majetku poskytuje všechny podstatné informace pro rozhodování o majetku obce a jeho využití. Pro sestavení analýzy majetku jsou důležitá data a přehled o veškerém majetku obce, jak o movitém, tak o nemovitém. Sledují se náklady na majetek i výnosy z pronajímaného majetku. Evidují se seznamy nájemců či dlužníků, investice, cena pořízení, průběžné náklady, odpisy, technické zhodnocení.

3.5.3 Retrospektivní analýza

Jedním z prvních kroků k provedení finanční a majetkové analýzy je vypracování retrospektivní analýzy, která je souhrnem rozpočtů minulosti. V této analýze vycházíme ze

¹³ TYLL L, Naučte se rozumět finančním výkazům, Praha FORUM 2013, ISBN978_-80-904803-5-3

skutečných dat a informací hospodaření za uplynulá období, ve kterých sledujeme určité ukazatele a druhy příjmů a výdajů, a ukazatele týkající se majetku obce. Časové rozmezí sledovanosti by mělo být minimálně v rozsahu pěti let. Stav vývoje ukazatelů rozpočtu však může být ovlivněn dalšími faktory, které mohou být jednorázové a neopakovatelné. Z pohledu samosprávního celku může jít o faktory vnitřní i vnější, ale vždy narušující vývoj.

3.5.4 Prospektivní analýza

Po provedení retrospektivní analýzy a seznámení se s vývojem minulých rozpočtů, příjmy a výdaji, rozvojem majetku, lze přistoupit ke zpracování prospektivní analýzy. Pro údaje o vývoji budoucích rozpočtů, jeho příjmů či výdajů a rozvoji majetku vycházíme z vývoje rozpočtu z minulých let nebo na základě znalosti předpokládaného budoucího vývoje obce. Nelze však odhadnout veškerá úskalí a rizika při plánování budoucího vývoje, je důležité mít tedy vypracováno více variant. Vždy platí, že s delším časovým obdobím do budoucna klesá přesnost odhadů.¹⁴

3.5.5 Základní ukazatele FAMA

Jako základní zdroje dat pro finanční a majetkovou analýzu je potřebné vycházet z informací, které charakterizují skutečný stav zkoumaného samosprávního celku, a to jak z pohledu kvalitativního tak i kvantitativního. Znamená to, že jsme nuceni využívat veškeré dostupné informace. Ne vždy lze z dostupných zdrojů získat potřebné informace, údaje a data, i za přispění terénního průzkumu.

Vstupní data můžeme rozdělit do několika základních okruhů ukazatelů:

- Demografické ukazatele – vývoj počtu obyvatel
- Vývoj majetku – rozvaha aktiv a pasiv
- Vývoj příjmů a výdajů – vývoj obecního rozpočtu
- Zadlužení – dluhová služba, splátkový kalendář
- Investiční program – sledování investic
- Plány prodeje majetku

3.5.5.1 Demografické ukazatele

Demografické ukazatele sledují stav a vývoj o osídlení obce neboli data o počtu obyvatel. Tento ukazatel tvoří první představu o velikosti obce a využívá se při porovnání

¹⁴ Petr Toth a kolektiv: *Financování obcí – sociálně ekonomický rozvoj systému*, výstup z projektu GAČR 402/03/1235, Praha 2005, Oeconomica, ISBN 80-245-0957-1

podobných obcí. Jako podklad jsou využívána data a informace na základě sběru dat pro český statistický úřad. Získané statistické údaje zahrnují různé demografické ukazatele například: genderové statistiky, cizinci, věková skladba obyvatel, narození, zemřelí, přistěhovalí a další údaje. Pro analýzy a odhady budoucího rozvoje je důležité sledovat vývoj obyvatel v řádu několika minimálně pěti let.

3.5.5.2 Vývoj majetku obce

Pro existenci samosprávného celku, obce je mimo jiné také potřeba vlastnit a spravovat majetek. Prostřednictvím majetku pak obec zabezpečuje potřeby své i svých občanů. Bez svého majetku by obec nemohla vykonávat žádnou funkci a činnost spojenou se samosprávou obce, jejím rozvojem a péčí o své občany.¹⁵

Pro efektivní správu majetku je potřeba mít majetek řádně evidován a oceněn. Z toho plyne závislost na rozpočtu obce, finančních zdrojích a investičních záměrech. Ze sestavy rozpočtu musí být patrné, jaká finanční částka je vymezena na údržbu a využití, rozvoj a nákup majetku.

Jako zdroj informací o majetku je využívána účetní sestava aktiva a pasiva, rozdělená na kapitoly členění typu a hodnoty majetku:

- Majetek celkem
- Dlouhodobý hmotný majetek
- Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek
- Pozemky
- Stavby

Je zapotřebí mít přehled, soupis majetku, na který navazuje správné ocenění majetku, přehled o stavu majetku a jeho využívání, zhodnocování, rozvoji a reprodukci majetku. Toto je ovšem stále obtížný proces, protože u velkého množství obecního majetku není známá jejich skutečná cena, protože obce nemají povinnost odepisovat majetek a stálými změnami cen v posledních letech, což má za následek, že v evidenci veden majetek v původní pořizovací ceně, která již neodpovídá jeho ceně a hodnotě skutečné.

Pro porovnání s dalšími obcemi se proto využívají další ukazatelé. Nejčastěji se hodnota majetku vyjadřuje hodnotou majetku připadající na jednoho obyvatele. V hospodaření obce neexistuje jednotný postup, protože každá obec je jedinečný správní celek, který má různé zdroje a výše příjmů a jiné potřeby výdajů, a vychází z místních podmínek obce.

¹⁵ HAVLAN, P. Majetek obcí a krajů v platné právní úpravě, Linde ISBN 978-80-7201-708-9

3.5.5.3 Vývoj příjmů a výdajů obce

Základní ukazatelé příjmů a výdajů vycházejí z rozpočtu, rozpočtové skladby dle dluhového členění. Rozpočet je zobrazením finančního hospodaření samosprávného celku na daný kalendářní rok. Rozpočet obsahuje vyčíslené příjmy, výdaje a ostatní finanční operace. Rozpočtová pravidla jsou dána zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních celků, ve znění pozdějších předpisů.

V rámci analýz se se provádí porovnání minimálně pěti let. Není důležité sledovat pouze aktuální stav, ale pro plánování investic a údržby majetku je důležité mít přehled o vývoji minulém pro odhad na stav budoucí.

Tabulka 2 Základní ukazatele finanční a majetkové analýzy

Číslo řádku	Ukazatel	Přiřazení položek dle platné druhové rozpočtové skladby
1	DPFO ze závislé činnosti	1111
2	DPFO ze samostatné činnosti	1112-1119
3	DPPO bez obcí a krajů	1121
4	DPPO za obec	1122
5	DPH	1211
6	Daň z nemovitosti	1511
7	Místní poplatky (poplatek ze psů, ze vstupného, z pobytu, ...)	1341-1349
8	Daňové příjmy celkem	1111-1999 (třída 1)
9	Příjmy z vlastní činnosti (běžná část nedaňových příjmů)	2111-2199
10	Neinvestiční přijaté dotace (po konsolidaci)	4111-4199 (bez 413)
11	Běžné příjmy (po konsolidaci)	Součet řádků 8, 9, 10
12	Ostatní příjmy	2210-2999
13	Kapitálové příjmy	3111-3999 (třída 3)
14	Kapitálové příjmy z prodeje dlouhodobého majetku	3111-3119
15	Kapitálové dotace	4211-4299
16	Příjmy celkem (po konsolidaci)	Součet řádků 11, 12, 13, 15
17	Běžné výdaje (po konsolidaci)	5011-5999 (bez 534)
18	Kapitálové výdaje	6111-6999
19	Výdaje celkem (po konsolidaci)	Součet řádků 17 a 18
20	Financování	8111-8999 (třída 8)
21	Příjmy z dlouhodobých půjček a dluhopisů	8121 + 8123 + 8221 + 8223
22	Výsledek hospodaření	Řádek 16 - 19 + 20

Zdroj: Vyhláška č. 412/2021 Sb., o rozpočtové skladbě; Peková a kol., 2019

Díky nestabilním poměrům v naší ekonomice, politickým změnám a změnám některých zákonů je použití modelu finanční a majetkové analýzy, především v odhadech do budoucna, problematické. Řešení je ve vypracování více variant předpokladu vývoje obecního rozpočtu. Nejčastěji jsou používány nástroje jako je poměr nebo procento, které získáme vydělením jednoho finančního ukazatele ukazatelem druhým. Některé ukazatele mohou být sestaveny v přepočtu na jednoho obyvatele. S těmito údaji lze porovnávat výsledky hospodaření mezi více územními celky.

3.5.5.4 Zadlužení obce

Zadlužení obce, dluhovou službou jsou splátky jistin, směnek, splátky leasingu a úroky. K zadlužení obce dochází v momentě, kdy si je obec nucena půjčit finanční prostředky (vzít si bankovní úvěr), k zajištění financování rozvoje obce, na který již nezbyvají finanční prostředky. Nejdůležitější zásadou při zadlužení obce je, že by neměla sloužit k pokrytí běžných výdajů na provoz služeb samosprávného územního celku.

Pro správné plánování a přehled o splátkách úvěru a stavu zadlužení obce je důležité mít vypracovaný splátkový kalendář. Splátkový kalendář může mít strukturu v podobě tabulky, jako je tabulka č. 3.

Tabulka 3 Splátkový kalendář úvěru

Název úvěru	Rok X+1	Rok X+2	Rok X+3	Rok X+4	Celkem v tis. Kč
Splátka jistiny					
Splátka úroku					
Celkem v tis. Kč					

Zdroj: Převzato - Trunečková Lucie: FAMA Beroun, diplomová práce, VŠE, 2006

3.5.5.5 Investiční program obce

Investiční program obce vychází ze strategických plánů a cílů obce, ze záměrů zastupitelstva a potřeb místních obyvatel. Než se samosprávný územní celek rozhodne schválit novou investici, měl by provést revizi či inventuru stávajících zařízení a posoudit možnost jejich nového nebo dalšího využití, než začne s novou investiční akcí. Nové investice jsou drahé a nadále bude potřeba zajistit jejich údržbu a provozuschopnost. Při sestavování rozpočtu je proto nutné s tímto počítat a vědět, zda obecní rozpočet disponuje dostatečným množstvím finančních prostředků. Je důležité posoudit, zda přistoupit k opravám či údržbě stávajícího majetku nebo přistoupit k nové investici a kolik finančních prostředků je obec schopna investovat a kolik je ochotna každý rok platit za provoz a údržbu.

Pro prospektivní analýzu je dobré mít investiční akci přehledně zpracovanou a zobrazenou, jak je vidět v tabulce č. 4.

Tabulka 4 Plán realizace investiční akce

Název investiční akce	Rok X+1	Rok X+2	Rok X+3	Rok X+4	Celkem v tis. Kč
Investice A					
Investice B					
Celkem v tis. Kč					

Zdroj: Převzato - Trunečková Lucie: FAMA Beroun, diplomová práce, VŠE, 2006

3.5.5.6 Plány prodeje majetku obce

Prodejem majetku získává obec finanční prostředky potřebné pro další rozvoj majetku, oprav či údržbu nebo pro zajištění nových investic. Tak jako před zahájením nových investičních akcí je i u prodeje majetku nutná revize a inventarizace stávajícího majetku, posouzení jeho stavu a určení nepotřebného majetku k prodeji. Pro lepší přehled prodáváného majetku je dobré mít zpracovaný přehled v tabulce jako při investičních akcích.

3.6 Rozpočet

Rozpočet obce je sestavován vždy na rozpočtové období kalendářního roku, a to dle rozpočtového výhledu, který je sestaven na dva až pět let dopředu, a to dle uzavřených smluvních a přijatých vztahů a závazků¹⁶. Při sestavování rozpočtu na období kalendářního roku se vždy vychází z rozpočtového výhledu, který zahrnuje všechny předpokládané příjmy a předpokládané výdaje, pohledávky, závazky, další zdroje finančních prostředků.

Rozpočet obce se sestavuje vždy převážně jako vyrovnaný, to znamená, že příjmy se rovnají výdajům. Je možné jej však sestavit i jako schodkový, to znamená, že příjmy jsou nižší než výdaje nebo naopak přebytkový, kdy jsou příjmy vyšší než výdaje¹⁷.

Hospodaření obce se řídí schváleným rozpočtem, v návaznosti na sestavení finančního plánu, který je sestavován podle rozpisu státního rozpočtu na příslušný kalendářní rok a s vazbou na jiné další veřejné rozpočty. Rozpočet obce je schvalován zastupitelstvem obce. Pokud není rozpočet schválen nejpozději před prvním dnem rozpočtového roku, řídí se hospodaření obce do řádného schválení rozpočtu rozpočtovým provizoriem.

¹⁶ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

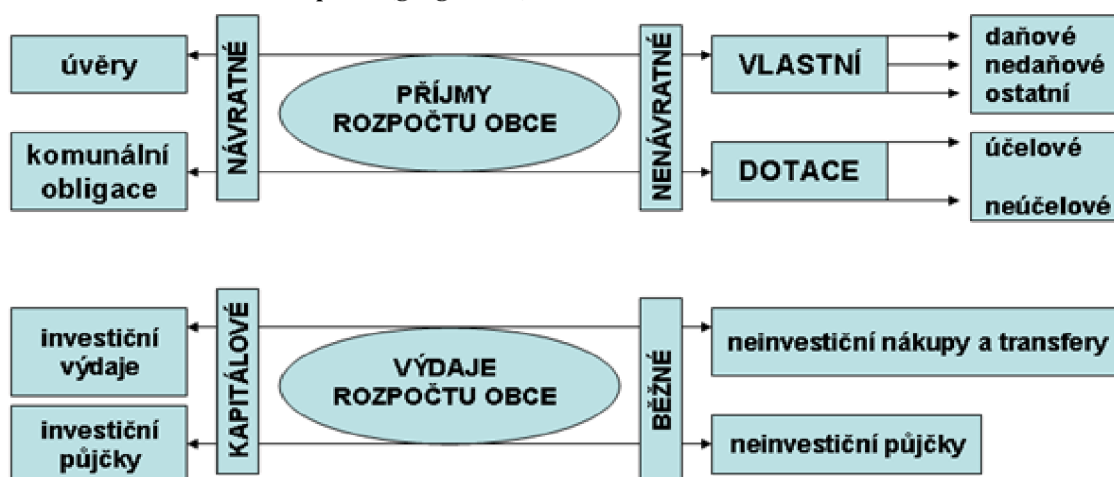
¹⁷ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, a Zákon č. 367/2017 o rozpočtových pravidlech

„Co tvoří **příjmy** a výdaje rozpočtu **obce** je vymezeno v § 7 a § 9 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon)“.

Strukturální skladba rozpočtu je rozpočtová skladba, která se tvořena z příjmů a výdajů, proto můžeme rozpočet dělit na rozpočet běžný a kapitálový.

Běžný rozpočet obce slouží ke sledování běžných příjmů a běžných výdajů, dále i potřeb, které jsou pravidelně každý rok se opakující vždy v jednom rozpočtovém roce. Kapitálový rozpočet obce je tvořený kapitálovými příjmy a kapitálovými výdaji, které jsou převážně jednorázové a neopakující se. Z kapitálového rozpočtu se financují především investiční akce, které přecházejí do dalšího roku i následných let. I kapitálový rozpočet obce může být vyrovnaný, schodkový (deficitní) či přebytkový. „V praxi však obvykle chybí příjmy na financování investic, a proto příjmy kapitálového rozpočtu doplňují návratnými příjmy“.¹⁸

Obrázek 1 Schéma rozpočtu (google.com)

3.6.1 Příjmy obecního rozpočtu

Rámcově lze rozpočtové příjmy obce rozdělit do čtyř skupin zdrojů příjmů, a to na příjmy daňové, transfery a dotace, příjmy nedaňové (příjmy spojené s vlastní aktivitou) a půjčky či úvěry. První tři kategorie příjmů jsou takzvaně nenávratné příjmy a čtvrtá kategorie jsou příjmy návratné, jelikož úvěry a půjčky je potřeba splatit.

Jedním z nejvýznamnějších zdrojů příjmů do obecního rozpočtu jsou příjmy daňové, které tvoří většinou více jak polovinu celkových příjmů, a proto predikují finanční stabilitu územních samospráv. Jsou to příjmy celostátně vybíraných daní, rozdělovány mezi obce

¹⁸ PROVAZNÍKOVÁ Romana, Financování měst, obcí a regionů

předem stanoveným koeficientem, na základě počtu obyvatel a rozlohy obce a příjmy z místních daní, poplatků¹⁹, upraveny obecní vyhláškou (poplatek ze psů, poplatek z ubytování, poplatek z užívání veřejného prostranství, poplatek ze vstupného, a další). Nedaňové příjmy neplynou z povinnosti uložené zákonem, ale jsou z určité aktivity samotné obce. Druhá nejvýznamnější část obecního rozpočtu jsou dotace, ty jsou poskytovány ze státního rozpočtu, ze státních fondů a z rozpočtů krajů, zdrojů Evropské unie. Poskytovány jsou na konkrétní účel za stanovených podmínek, jsou administrativně náročné a jejich čerpání je kontrolované. Příjmy kapitálové jsou jednorázové a neopakovatelné (prodej dlouhodobého majetku z vlastnictví obce).

3.6.2 Výdaje obecního rozpočtu

Rozpočtové výdaje v zásadě dělíme na dvě základní skupiny. Do první skupiny patří výdaje provozní, běžné výdaje. Do druhé skupiny řadíme výdaje investiční, kapitálové.

Běžné výdaje může obec ovlivňovat, z části regulovat nebo vůbec, protože některé výdaje jsou určeny zákonem. Mezi takové výdaje patří svoz a likvidace odpadu a nakládání s obecním majetkem, platy úředníků obecního úřadu a další provozní výdaje (veřejné osvětlení, energie, nebo na údržbu a opravu místních komunikací a silnic).

Kapitálové výdaje, také výdaje investiční jsou spojeny s dlouhodobými investicemi a investičními záměry obce. Jsou to výdaje jednorázové a neopakující se (nákup dlouhodobého majetku, úvěr nebo půjčka občanským sdružením a další).

3.6.3 Zadluženost obce

K zadlužení obce dochází v momentě, že obec nedisponuje dostatečným množstvím finančních prostředků a je nucena využít dalších finančních zdrojů, jako je úvěr či půjčka, anebo využít kontokorent. K využití zmíněných možností může obec přistoupit vždy po řádném odsouhlasení a schválení obecním zastupitelstvem.

Aby bylo možné předejít velkému zadlužení obce, je nutné vždy posoudit účel, nutnost a náklady požadované investice, její přínos a případná ekonomická návratnost.

¹⁹ Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích

4 Vlastní práce

Pro účely vlastního zpracování předmětu diplomové práce na téma hodnocení správy majetku jako součást finanční a majetkové analýzy v územní samosprávě, byla vybrána města Ralsko, které se nachází v Severočeském kraji a město Horní Planá, které se nachází v Jihočeském kraji. Tato dvě města byla vybrána na základě několika kritérií, a to podobnosti velikosti rozlohy a v podobnosti počtu osídlení a obyvatel.

Pro hodnocení analýz byla použita veřejně dostupná data na webových stránkách dotčených měst, dále na webových stránkách Českého statistického úřadu (dále jen ČSÚ) a na webportálu Monitor spravovaného Ministerstvem financí České republiky. Pro zpracování hodnocení analýz byla použita data za období let 2015 až 2020. veškerá data jsou uváděna v tisících korunách zaokrouhlena na celá čísla.

4.1 Základní charakteristika posuzovaných měst

Pro základní charakteristiku města Ralsko a Horní Planá byla sestavena tabulka č. 5 se základními údaji, získaných z veřejně dostupných internetových zdrojů a poskládaných tak, aby bylo možné porovnání obou měst.

Tabulka 5 Základní charakteristika měst Ralsko a Horní Planá

Název města	Ralsko	Horní Planá
		
Znak vlajky		
Lokalita		

Status	Město	Město
LAU 2	LAU 2 (obec) CZ0511 562017	LAU 2 (obec) CZ0312 545511
LAU 1	Česká Lípa Obec s rozšířenou působností	Český Krumlov Obec s rozšířenou působností
NUTS 3	Kraj Severočeský	Kraj Jihočeský
Historická země	Čechy	Čechy
Stát	 Česko	 Česko
Zeměpisné souřadnice	50°35'8" s. š., 14°48'15" v. d.	48°46'3" s. š., 14°1'57" v. d.
Základní informace		
Počet obyvatel	2114 (2022)	1993 (2022)
Rozloha	170,23 km ²	127,18 km ²
Nadmořská výška	331 m n. m.	776 m n. m.
PSC	471 24	382 26
Počet domů	314 (2021)	586 (2021)
Počet částí obce	9	8
Počet k.ú.	8	6
Počet ZSJ	10	15
Kontakt		
Adresa městského úřadu	MěÚ Ralsko Kuřívody 701 471 24 Ralsko podatelna@mestoralsko.cz IČO 00831514 DIČ CZ00831514 ID datové schránky: xztbtsz Telefon: +420 487 898 121	MěÚ Horní Planá Náměstí 54 382 26 Horní Planá mu@horniplana.cz IČO 00245895 DIČ CZ00245895 ID datové schránky: re7bd6q Telefon: +420 380 724 410
Starosta	Ing. Miloslav Tůma	Bc. Petr Šimák
Počet zastupitelů	15	15
Oficiální web	www.mestoralsko.cz	www.horniplana.cz

Zdroj: vlastní zpracování, data z <https://cs.wikipedia.org/>

4.2 Město Ralsko

4.2.1 Historie města Ralsko

První dochovaná zmínka o osídlení území nynějšího města Ralsko pochází z 2. poloviny 13. století. V roce 1264 byla založena část Kuřívody panovníkem Přemyslem Otakarem II. a to jako královské město spadající do bezdězského panství. První písemná zmínka pochází z roku 1279, když byla na nedalekém hradu Bezděz držena královna Kunhuta se synem Václavem.

Původní název města byl Freistadt, a až od 15. století se začal používat český název Kuřívody. Původní název města Kuřívody měl význam „nepatrné vody“, kolem kterých se shromažďovali hlavně kurovití ptáci, odtud název Kuřívody, protože město trpělo nedostatkem vody. Přes Kuřívody vedla v 16. století poštovní cesta z Prahy do Žitavy. V roce 1868 zde byla postavena jedna z prvních poštovních stanic na severu České země. V roce 1904 zde byly vybudovány telefonní a telegrafická stanice. V rozmezí let 1946 až 1950 bylo území předáno české armádě, neboť se zde nachází vojenské letiště, které bylo na konci 2. světové války vybudováno Němci. Oblast byla posléze postupně vysídlena. Od roku 1968 bylo území využíváno společně se Sovětskou armádou to až do poloviny roku 1980, kdy tu zůstala jen Sovětská armáda s přibližně 20 000 vojáky a jejich rodinnými příslušníky. V roce 1988 bylo vojenské letiště Hradčany modernizováno, na největší vojenské letiště a leteckou základnu Sovětské armády v ČR. Po odsunu sovětských vojsk byl 1.1.1992 Vojenský výcvikový prostor Ralsko zrušen a jeho území o rozloze 250 km² bylo rozděleno mezi 13 obcí ve třech okresech, a to Mladá Boleslav, Česká Lípa a Liberec.

„Vznik obce a od roku 2006 města Ralsko se datuje od počátku roku 1992, resp. od prvních voleb v únoru 1992. Název města je odvozen z názvu předchozího územního zřízení, kterým byl Vojenský újezd Ralsko.

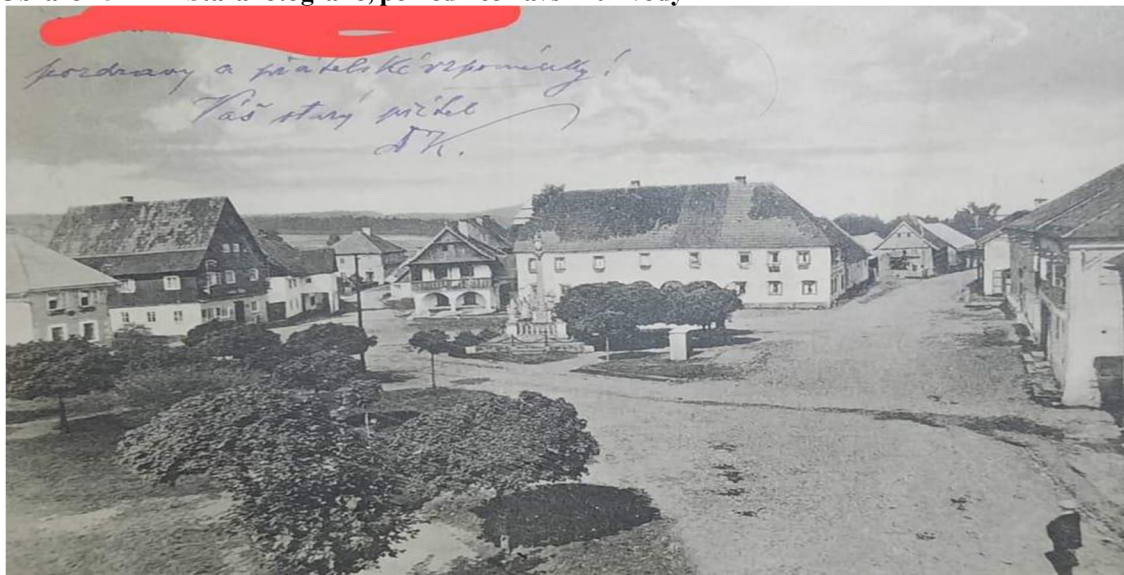
Území bylo až do první poloviny 20. století osídleno přibližně 6500 obyvateli. Nacházely se zde osady s převážně sudetoněmeckým obyvatelstvem: Černá Novina (Schwarzwald), Holičky (Hultschken), Hvězdov (Höflitz), Jablonec, Jabloneček (Gablonz), Horní Krupá (Ober Krupai), Křída (Kridai), Kuřívody (Hühnerwasser), Náhlov (Nahlau), Okna (Woken), Olšina (Wolschen), Polohlavy (Halbehaupt), Ploužnice (Plauschnitz), Proseč (Proschwitz), Svěbořice (Schwabitz), Židlov (Schiedel), Hradčany (Kummer), Jezová (Jezowai), Vrchbělá, Boreček (Haidedörfel), Chlum (Chlum), Dolní Novina (Böhm. Neuland) a Prosička (Prositschka).. Hlavním sídlem města je městská část Kuřívody“.²⁰

²⁰ Web <https://mestoralsko.cz>, oficiální stránky města Ralsko

Obrázek 2 Stará fotografie obce Kuřívody

Obrázek 3 Stará fotografie, pohlednice návsí Kuřívody

„... celá oblast Ralska svou polohou po dlouhá léta spadala do velkoplošného vojenského výcvikového prostoru Ralsko. Nejvíce se změnila celá tvář vsi. Byly zbourány cenné historické stavby a vyrostly zde obhudné vojenské objekty. Jak už to u VVP bývá, zaniklo množství okolních vesnic a tím i cenných historických budov. Na druhou stranu se díky armádě zachovaly

*v okolních lesích cenné přírodní celky. Od roku 1990 přestal VVP sloužit vojsku a polozapomenuté městečko Kuřivody se do dnešních dnů probouzí z divného smu.*²¹

4.2.2 Současnost města Ralsko

Dnešní město Ralsko jak jej známe, bylo založeno v lednu 1992, aby se tak mohlo stát, došlo ke sloučení devíti osad v jeden správní celek, a to převážně z území bývalého Vojenského výcvikového prostoru Ralsko. Jde o části obcí: Kuřivody, Horní Krupá, Náhlov, Hradčany, Boreček, Plouznice a Hvězdov, části obcí Svěbořice a Jabloneček zůstávají neobydleny, protože po dlouholetém pobytu sovětských vojsk byly téměř srovnané se zemí.

Statut města byl Ralsku opětovně udělen dne 1. 12. 2006. Status města byl schválen Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR, na základě žádosti, v návaznosti na platnost znění Zákona o obcích, a předložení historických důkazů o existenci města.

Ve městě Ralsko se nachází:

- Městský úřad – v části Kuřivody , historicky se v této budově z roku 1889 nacházela poštovní stanice, dnes je zde sídlo městského úřadu

Obrázek 4 Budova Městský úřad

²¹ <https://www.hrady.cz/tvrz-kurivody-ralsko>

Obrázek 5 Socha medvěda, který je ve znaku Ralska

- Mateřská a základní škola Tomáše Ježka – v části Kuřivody, zřizovatele školy je město Ralsko. V roce 1994, přesně 17.11.1994 byla slavnostně otevřena Základní škola a Mateřská škola Tomáše Ježka, které navštěvují děti z celého Ralska, stávající budova z počátku 19. století i v minulosti sloužila jako škola. Právní subjektivitu má ZŠ a MŠ Tomáše Ježka v Kuřivodech od 1.1.2003.

Obrázek 6 Budova školy T.Ježka v Kuřivodech

- Místní Centrum, Infocentrum – v části Kuřívody, Infocentrum sídlí v budově bývalé fary. Jedná se o historicky významnou a dominantní budovu, neboť se nachází na pozemku kostela Svatého Havla v blízkosti městského úřadu a školy Tomáše Ježka. V roce 2006 se město Ralsko rozhodlo chátrající budovu bývalé fary využít jako víceúčelovou budovu.
- Pošta Partner II – v části Kuřívody, tak jako Infocentrum i pošta sídlí v přízemních prostorách budovy bývalé fary. Mezi nabídky služeb patří například Czech Point, poskytování turistických informací o městě a okolí včetně prodeje propagačních materiálů, průvodců, pohlednic nebo turistických známek.

Obrázek 7 Budova bývalé fary, nyní Infocentrum a pošta

- Knihovna – v části Kuřívody, bývalý kulturní dům, bylo zde například i kino. *Knihovna v Kuřívodech spadá pod město Ralsko. Svoji činnost vyvíjí již několik let. Sídlí v prvním patře kulturního domu. Poskytuje běžné knihovnické služby, včetně veřejného internetu. Provoz knihovny je automatizovaný, pracuje se zde s knihovním programem Tritius.*²²
- Městská Policie - v části Plouznice, v roce 2001 byla v Ralsku založena obecní policie. Původně byla městská policie zřízena v části Kuřívody v budově městského úřadu Ralsko, ale pro lepší dostupnost občanů byla v roce 2013 přestěhována, částečně i

²² www. <https://kurivody.knihovna.info>

v rámci projektu „Asistenti pro prevenci kriminality“, který byl zahájen v lokalitě část Ploužnice. Zde se městská policie nachází stále.

Obrázek 8 **Budova kulturního domu**

- Informační centrum VLaS divize Mimoň – v části Hradčany, budova patří Vojenským lesům a statkům, divize Mimoň, dříve zde byla lesní správa VLaS Hradčany, divize Mimoň. Místnost Informačního centra je městu Ralsko v rámci dobré spolupráce zapůjčována například pro potřeby volební místnosti pro volební okrsek Boreček, Hradčany.

„Expozice informačního centra je věnována historii území bývalého VVP Ralsko, historii i současnosti lesnictví v této oblasti, myslivosti, přírodním podmínkám, geologickým zajímavostem, floře a fauně, ochraně přírody a zároveň i možnostem turistického a rekreačního využití. Informační centrum je svou polohou vhodným výchozím bodem jak pro zájemce o cykloturistiku, tak i pěší turistiku. Na většině lesních komunikací jsou navíc umístěny závory přispívající k větší bezpečnosti cykloturistů projíždějících prostorem.“²³

²³ www. <https://www.vls.cz/lesni-pedagogika/informacni-centrum-hradcany>

Obrázek 9 **Budova iCentrum Hradčany**

Nejvýznamnější památky:

- Kostel svatého Havla – v části Kuřívody, památka z druhé poloviny 13. století, v pozdějších letech byl poničen a postupně přestavován, byla mu také přistavěna kostelní věž, v současné době je pozvolna opravován. Je chráněn jako kulturní památka České republiky.

V kostele svatého Havla v Kuřívodech u Ralska se našly unikátní malby z doby posledních Přemyslovců, nejstarší jsou již ze 13. století. Kostel v raně gotickém slohu byl roku 1279 zmiňován jako místo, kde se mohla pomodlit královna Kunhuta, vězněná na hradě Bezděz se svým malým synem Václavem II. Chátrající středověký kostel sv. Havla se po dlouhodobé devastaci sovětskou armádou postupně obnovuje. Na základě prací prováděných zdejším farářem Václavem Horniakem na vnitřních omítkách kostela došlo k částečnému odkrytí nástěnných maleb v presbyteriu kostela. Kostel sv. Havla v Kuřívodech nesl původně zasvěcení svatému Jiří. Postaven byl pravděpodobně po polovině 13. století. V roce 1279 jej navštívila královna Kunhuta, vdova po Přemyslu Otakaru II., v době své internace na nedalekém královském hradě Bezděz.²⁴

²⁴ <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/kostel-sv-havla-v-kurivodech-s-gotickymi-freskami>

Obrázek 10 Kostel svatého Havla v Kuřívodech

- Kuřívodský renesanční zámek – v části Kuřívody, vybudován byl v 16. století na místě berkovské tvrze, Zámek je nyní v soukromém vlastnictví a pro veřejnost je nepřístupný.

Obrázek 11 Kuřívodský renesanční zámek

Původně, kolem roku 1400 zde v obci Kuřívody stávala tvrz s půdorysem 23,5 x 24,5 metru, obehnaná silnými hradbami a vodním příkopem. Přes něj vedl padací most. V polovině 15. století tedy v době, kdy patřila Berkům z Dubé, byla označena tvrzí sídelní a postupně přebudována. Centrem nově upravené tvrze byl zámek s půdorysem 24,5 x 11 metrů a dvěma patry. Kolem roku 1600 byla přestavěna na zámek s třemi křídly, nicméně objekt sloužil zpravidla jen jako sídlo úředníků, často bylo prázdné. V roce 1866 sloužila budova jako lazaret pro raněné vojáky pobitvě u Kuřívod.²⁵

²⁵ <https://cs.wikipedia.org/wiki/Kuřívody> (zámek)

4.2.3 Geografie, členění obce, katastr

Město Ralsko o rozloze 171 km² se nachází na jihovýchodě okresu Česká Lípa v Libereckém kraji, v nadmořské výšce 331 m. Město Ralsko je tvořeno celkem z 8 katastrálních území, 6 částí obce a 9 základních sídelních jednotek (z nichž dvě jsou neobydlené). Ralsko je obklopeno ze všech stran rozlehlými lesy, které jsou jedny z nejzachovalejších na Liberecku, a to hlavně z důvodu, že do těchto lesů byl díky vojenskému prostoru omezen nebo do některých částí zakázán přístup a pohyb po řadu let.

„Na základě Zákona č.128/2000 Sb. o obcích, ve znění změn a doplňků (úplné znění – Zákon č. 2/2003 Sb.) je město Ralsko členem dobrovolného svazku obcí – mikroregionu „Podralsko“. Je rovněž členem dobrovolného sdružení měst a obcí – Euroregionu Nisa“.²⁶

Obrázek 12 Mapa polohy Ralsko

Zdroj: <https://mapy.cz>

„V únoru r. 2000 se 19 obcí okresu Česká Lípa sdružilo do Mikroregionu Podralsko a k nim se přidaly 2 obce z okresu Mladá Boleslav a 3 obec okresu Liberec. Tzn., že v současné době je v Mikroregionu Podralsko dobrovolně sdruženo 24 obcí náležejících převážně do Libereckého kraje, s přesahem do kraje Středočeského. Předmětem činnosti mikroregionu je koordinace nejen společného postupu při realizaci záměrů ve městech a obcích oblasti Podralska, včetně plánování investičních akcí do budoucna v návaznosti na potřeby celého regionu vyplývajících z koncepcí rozvoje celé oblasti, ale také společného zapojování občanů mikroregionu do dění v tomto území a do jejich společného rozhodování.“²⁷

²⁶ Program rozvoje města Ralsko, 2011

²⁷ www.podralsko.info

Katastrální území (všechna katastrální území se nacházejí v okrese Česká Lípa):

- Boreček
- Horní Krupá
- Hradčany nad Ploučnicí
- Jabloneček
- Kuřívody
- Náhlov
- Ploužnice pod Ralskem
- Svěbořice

Vzdálenosti:

- Česká Lípa – okresní město 28 km
- Liberec – krajské město 51 km
- Praha – hlavní město 90 km
- Polsko 48 km (hraniční přechod Hrádek nad Nisou / Sieniawka)
- Německo 30 km (hraniční přechod Petrovice / Lückendorf)

4.2.4 Demografie, obyvatelstvo

Do roku 1945 (konce 2. světové války) zde žilo více jak 7000 obyvatel, převážně však německé národnosti, kteří byly po válce odsunuti. Celkové vysídlení bylo provedeno do konce roku 1952. V letech 1980 – 1990 tu zůstala jen Sovětská armáda s přibližně 20 000 vojáky a jejich rodinnými příslušníky. Po odsunu sovětských vojsk zůstala oblast téměř neobydlena. Postupně se však oblast začala obydlovat, přispělo k tomu i navrácení se Volyňských Čechů, kteří získali byty přímo v Kuřívodech.

V současné době ve městě Ralsko žije k 1. 1. 2022 celkem 2114 trvale hlášených obyvatel.

Tabulka 6 Počty obyvatel v letech 2015-2020 – město Ralsko

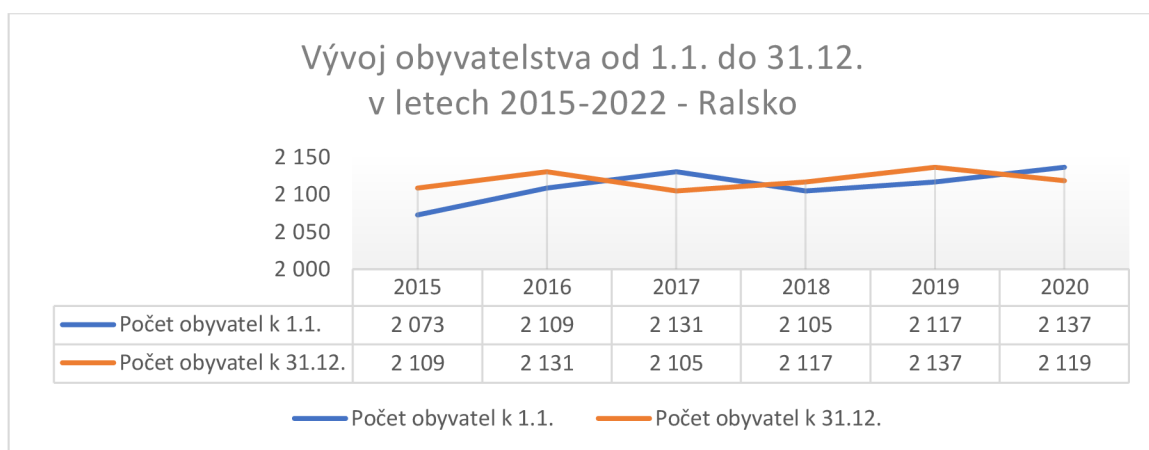
Rok	Číslo obce	Název obce	Stav 1.1.	Narození	Zemřelí	Přistě-hovalí	Vystě-hovalí	Přírůstek přirozený	Přírůstek migrační	Přírůstek celkový	Stav 31.12.
2015	562017	Ralsko	2 073	29	17	112	88	12	24	36	2 109
2016	562017	Ralsko	2 109	31	23	130	116	8	14	22	2 131
2017	562017	Ralsko	2 131	15	23	107	125	-8	-18	-26	2 105
2018	562017	Ralsko	2 105	24	12	112	112	12	-	12	2 117
2019	562017	Ralsko	2 117	29	22	127	114	7	13	20	2 137
2020	562017	Ralsko	2 137	18	23	85	98	-5	-13	-18	2 119

Zdroj: ČSÚ, Databáze demografických údajů za obce ČR

Jak je patrné z tabulky č. 6 i grafu č. 1 je tendence v počtu obyvatel města Ralsko střídavě rostoucího a následně opět klesajícího charakteru. Přesto se daří držet celkový počet obyvatel nad hranicí počtu 2100 osob. Z porovnání dat získaných ČSÚ je zřejmé, že největší podíl na rozdílech v celkových počtech činí přistěhovalí a vystěhovalí obyvatelé v porovnání s narozenými či zemřelými.

V městě Ralsko je celkově velká migrace. Hlavním důvodem je nedostatek pracovních příležitostí přímo v Ralsku. Za prací musí lidé dojíždět, a to nejvíce do Mladé Boleslavi, Mnichova Hradiště a dalších větších měst nabízející práci.

Graf 1 Vývoj obyvatelstva Ralsko 2015-2020

Zdroj: Vlastní zpracování, data z tabulky č.6

4.2.5 Majetek města Ralsko

Na základě dostupných informací, podkladů a dat vykázaných a zveřejněných na stránkách Ministerstva vnitra – monitor státní pokladna a veřejných informací poskytovaných městem Ralsko, byly vybrány následující ukazatele vyčíslené v tabulce č. 4. V této tabulce je vyobrazen vývoj vybraných ukazatelů vývoje majetku města Ralsko za porovnávané období let 2015-2020. Hodnoty vybraného majetku jsou uváděny tisících korunách a zaokrouhlena na celá čísla.

Jak je vidět z tabulky č. 4 má vývoj majetku ve většině vybraných ukazatelích v letech 2015-2018 rostoucí charakter, od roku 2019-2020 dochází u většiny vybraných ukazatelů k poklesu vykázané hodnoty majetku z důvodu prodeje.

Tabulka 7 Majetek města Ralsko 2015-2020

Majetek města Ralsko – vybraní ukazatelé, vyčíslení v tisících Kč						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Majetek celkem	414 825	512 155	548 900	568 537	541 289	536 011
DHM	356 076	447 339	509 540	517 296	494 962	483 712
Nedokončené DHM	14 019	19 109	39 214	17 560	12 173	31 943
Pozemky	92 930	181 897	215 339	219 390	198 289	176 210
Stavby	243 275	241 227	241 499	271 868	275 007	265 641

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat Monitor

4.2.6 Hospodaření města Ralsko v letech 2015-2020

Navržený rozpočet musí být zastupitelstvem schválen nejpozději do 31.12. Takto schválený rozpočet je během roku upravován, na základě potřeb a změn, například z důvodu nečekaných výdajů nebo příjmů. Tyto změny, které navrhuje rada města, opět schvaluje zastupitelstvo města na svých zasedáních. Informace a data byla získána z dostupných informací a podkladů zveřejněných na stránkách Ministerstva vnitra – monitor státní pokladna a z veřejných informací poskytovaných městem Ralsko.

Porovnáme-li schválené rozpočty oproti rozpočtům skutečným, zjistíme, jak je znázorněno v tabulce č. 8, že až na rok 2019, jsou plánované příjmy i výdaje výrazně vyšší, než jaká byla skutečnost. V ostatních letech jsou skutečné příjmy i výdaje vyšší než původně schválené. Na tabulce č. 8 je patrné, jaké rozdíly jsou mezi rozpočty plánovanými, schválenými a skutečnými, a to v celé časové řadě 2015-2020. Saldo je vždy deficitní, až na rok 2018, kdy vznikl přebytek způsobený vyšším příjmem daňových příjmů ale také v důsledku přijatých investičních transferů. Celkový příjem v roce 2018 činil 105 682 tisíc Kč. Největší část příjmů zajišťují daňové příjmy, které tvoří přibližně 60% z celkových příjmů. Největší část výdajů tvoří běžné výdaje, které činí přibližně 80% z celkový výdajů (nejvyšší položku tvoří složka platů a dále složka místní správy, náklady na energie, nákup zboží a služeb). Nejvyšší celkové výdaje ve sledovaném období byly roce 2017 ve výši 101 624 tisíc Kč, v tomto roce k běžným výdajům, které činily 72 232 tisíc Kč přibyl i výdaj za nákup dlouhodobého hmotné majetku v částce 27 641 tisíc Kč.

Tabulka 8 Rozpočet Ralska 2015-2020

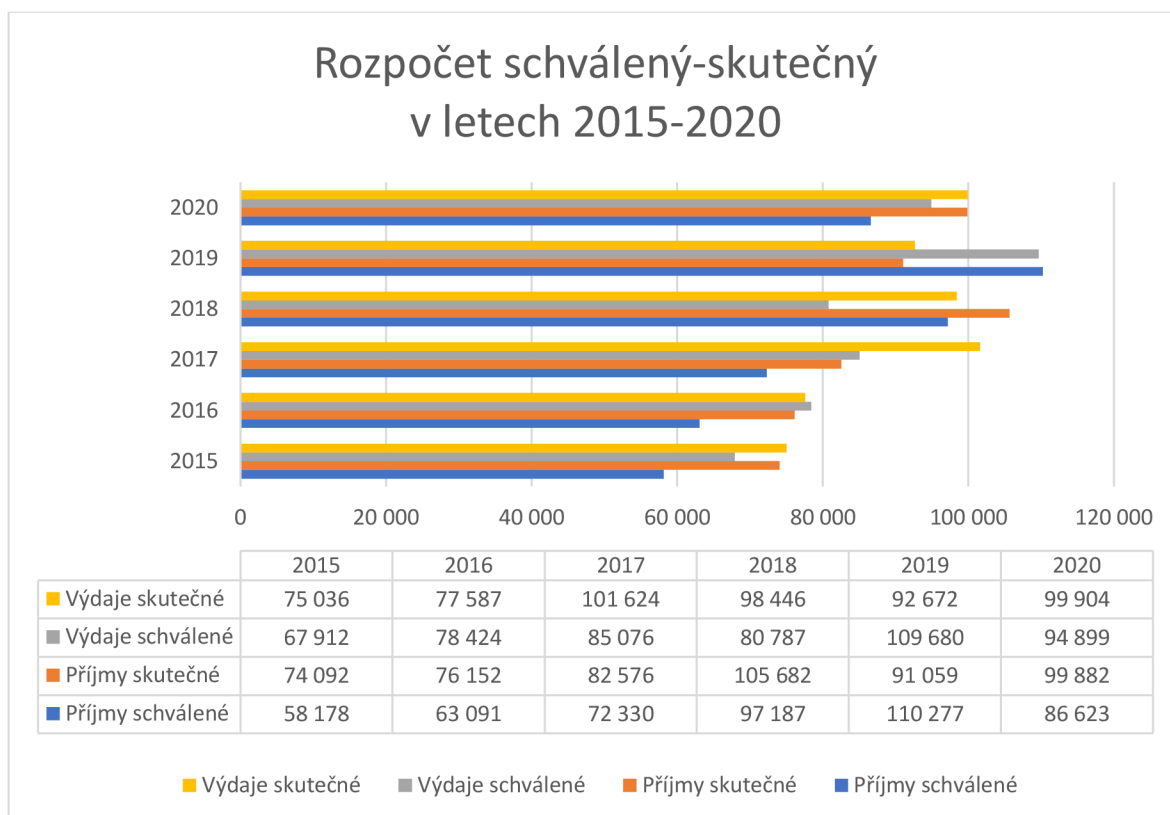
Rok	Příjmy schválené	Příjmy skutečné	Výdaje schválené	Výdaje skutečné	Saldo	Saldo skutečnost
2015	58 178	74 092	67 912	75 036	-9 734	-944
2016	63 091	76 152	78 424	77 587	-15 333	-1 435

2017	72 330	82 576	85 076	101 624	-12 746	-19 048
2018	97 187	105 682	80 787	98 446	16 400	7 236
2019	110 277	91 059	109 680	92 672	597	-1 613
2020	86 623	99 882	94 899	99 904	-8 276	-22
Celkem	487 686	529 443	516 778	545 269	-29 092	-15 826

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat Monitor

V grafu č. 2 je znázorněno plánování a vývoj příjmů a výdajů v letech 2015-2020. Zadané hodnoty ukazují stav příjmů i výdajů schválených a stav.

Graf 2 Rozpočet Ralsko 2015-2020

Zdroj: Vlastní zpracování z dat tabulky č. 8

4.3 Město Horní Planá

Město Horní Planá se nachází na levém břehu Lipenské přehrady v Jižních Čechách. Horní Planá je lákavým a rozvíjejícím se turistickým střediskem. Svou polohou u Lipenské přehrady a Národního parku Šumava nabízí dobré podmínky pro sport a turistiku.

4.3.1 Historie města Horní Planá

První zmínky o osadě, dnešní Horní Plané, pochází z 1. poloviny 14. století, která byla založena mnichy z kláštera Zlatá Koruna. V této době je už v listinách kláštera Zlatá Koruna

zmiňován název „Plan“. Následně byla tato osada roku 1349 Karlem IV. povýšena na městyse a v královské listině uvedena pod názvem „Plana“. Během husitských válek připadla Planá do českokrumlovského panství.

Dobrá poloha městyse měla významný vliv na celkový rozvoj města, neboť se nacházelo na tase obchodní stezky z Čech do Rakouska, následně výstavby železnice a neméně významná je výstavba Schwarzenberského plavebního kanálu.

V dalších různých listinách z 2. poloviny 15. století je zmínka o „Miestečku Plané“, a v daňovém svitku z roku 1653 je uveden název města „Oberplan“ nebo „Ober Plan“. Od roku 1918 je používán německý název „Oberplan“ a česky pak Horní Planá.

Horní Planá již od 15. století používá v městském znaku medvěda s rožmberskou růží v tlapách. Dominantou města Horní Planá je původně gotický kostel svaté Markéty pocházejícího z roku 1374. Zajímavá je také kostelní věž, která v minulosti sloužila k ochraně a obraně města.

4.3.2 Současnost města Horní Planá

Horní Planá je město s přenesenou působností. Městský úřad v Horní Plané je jedním z pověřených úřadů obvodu obcí s rozšířenou působností Český Krumlov a je spádovým městem také pro obce Černá v Pošumaví a Frynburk. Horní Planá je jedním z největších měst na břehu Lipenské přehrady. Pod město spadají i další obce, kterým zajišťuje přenesenou působnost veřejné správy.

Na městském úřadě nalezneme matriku, odbor sociální, životního prostředí, hospodářsko správní odbor, stavební úřad a kontaktní místo státní sociální podpory.

Ve městě Horní Planá se mimo jiné nachází:

- Zdravotní středisko (praktický lékař, dětský lékař, zubní, gynekologie, rehabilitace), pohotovost, lékárna
- Základní a mateřská škola
- Domov důchodců a dům s pečovatelskou službou – příspěvková organizace s právní subjektivitou, zřizovatelem je Jihočeský kraj.
- Infocentrum, kulturní a informační centrum (je členem Asociace turistických informačních center A.T.I.C. – kategorie B.)
- Oranžové hřiště v Horní Plané (zaplaceno z Nadace ČEZ)
- Převozní prám, převoz Horní Planá-Bližší Lhota pro pěší, cyklisty i automobily

Obrázek 13 Budova Základní školy Horní Planá

Obrázek 14 Budova Mateřské školy Horní Planá

Obrázek 15 budova domov důchodců Horní Planá

Obrázek 16 budova Infocentrum Horní Planá

Významné historické památky:

- Kostel svaté Markéty – jedná se o farní kostel římskokatolické farnosti Horní Planá a pochází z 2. čtvrtiny 13. století, první písemná zmínka pochází z roku 1384. Ve 2. polovině 16. století byl kostel přestavěn a z tohoto období se dochovaly nástěnné renesanční malby Panny Marie, svaté Kateřina a svatého Vavřince. Na přelomu 17. a 18. století byl kostel ještě rozšířen, vybavení kostela je barokní. V kapli se nachází pozdně gotická socha svatého Wolfganga z 16. století. Varhany pochází z roku 1865 a počátkem 20. století byly renovovány.

Obrázek 17 Kostel svaté Markéty

- rodný domek Adalberta Stiftera (pobočka muzea) a další památky s ním spojené – Adalbert Stifter (nebo také Vojtěch Stifter) byl česko-rakouský spisovatel, pedagog a malíř, narodil se 23.10.1805 v Horní Plané a patřil k nejvýznamnějším osobnostem biedermeieru a byl známý svou kritikou nesnášenlivosti mezi národy, miloval šumavskou přírodu.

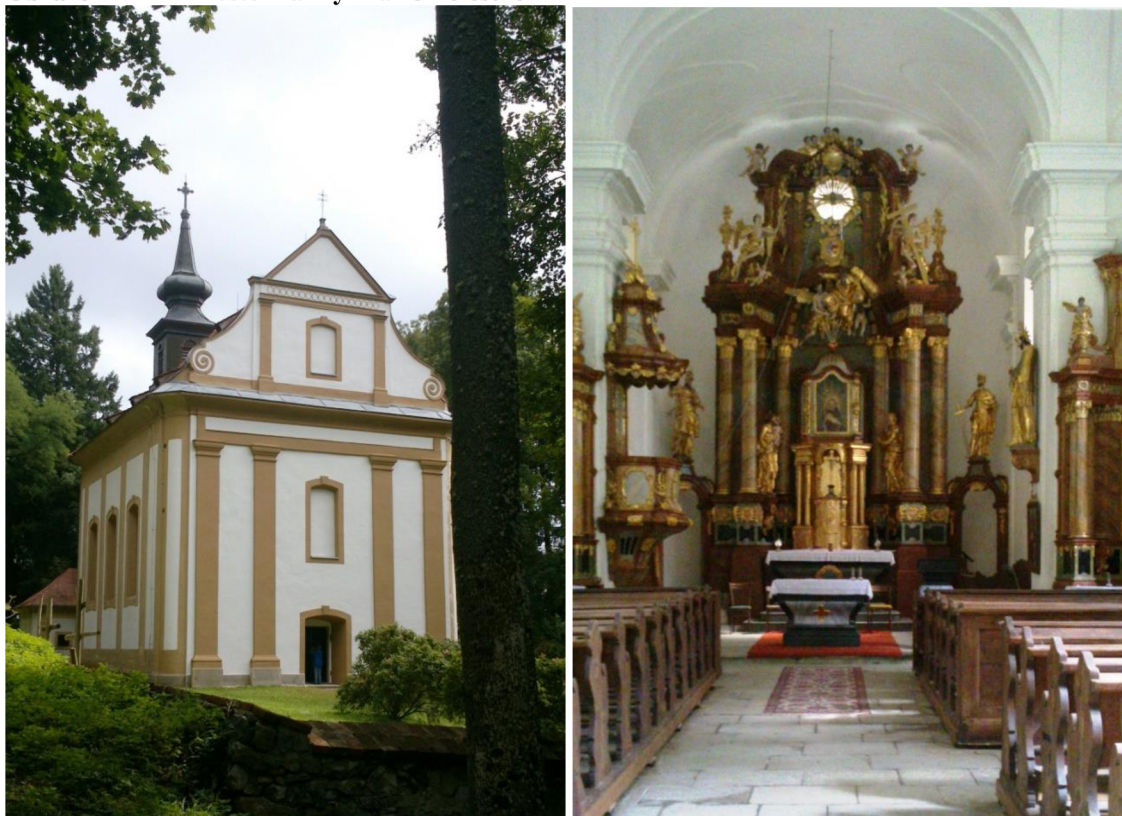
Za svou tvorbu a postoje ke vztahům mezi českým a německým obyvatelstvem byl vyznamenán zlatou rakouskou medailí pro umění a kulturu, dále rytířským Řádem železné koruny císaře Františka Josefa I. A sasko-výmarským rytířským Řádem bílého sokola. Zemřel 28.1.1868 v Linci.

Obrázek 18 Rodný domek a socha Adalberta Stiftera

- kostel Panny Marie Bolestné – jedná se o poutní kostel, který se nachází na vrchu Dobrá Voda u Horní Plané. Kostel byl postaven v letech 1777-1779 v barokním slohu, na místě původní dřevěné kaple z roku 1760 a kolem se nacházel hřbitov. V kostele Panny Marie Bolestné se nacházejí varhany, které jsou významnou kulturní památkou. V 90. letech 20. století byl kostel renovován. Pověsti spojené s tímto poutním místem zaznamenal hornoplánský rodák Adalbert Stifter ve své povídce *Popsaná jedlička*.

Obrázek 19 Kostel Panny Marie Bolestné

4.3.3 Geografie, členění, katastr

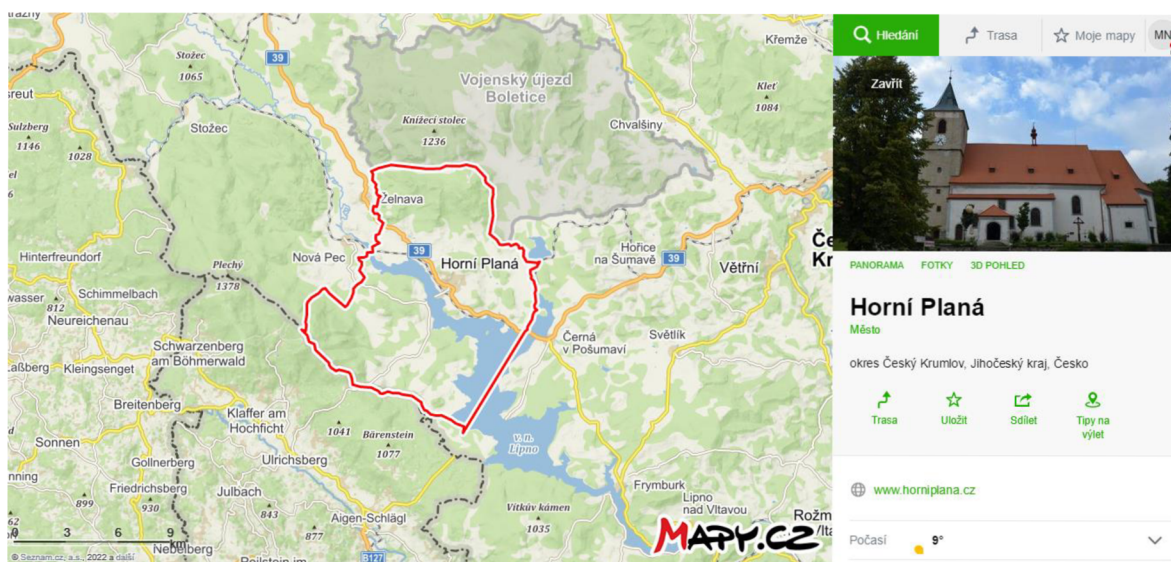
Horní Planá (německy Oberplan) je se nachází okrese Český Krumlov v jihočeském kraji, v oblasti Šumavy, levém svahu břehu Lipenské vodní nádrže v nadmořské výšce 776 metrů nad mořem a jedním z nejvýše položených českých měst vůbec. Rozlohou přes 127 km² je Horní Planá na 6. místě a patří mezi jednu z plošně největší obec v České republice.

Horní Palná a její okolí jsou umístěny v rozmanité krajině Šumavy. Mezi historicky a architektonicky zajímavými místy jednotlivých obcí a osad se rozprostírá pohled na Lipenskou přehradu a jiná krásná zákoutí Národního parku Šumava.

Tato lokalita je přitažlivá a zajímavá pro turistický ruch. Jsou tu vhodné podmínky pro vodní sporty, cyklistiku i pěší turistiku. V zimě jsou tu dostupná lyžařská střediska nebo bruslení na zamrzlé Lipenské přehradě.

K městu Horní Planá spádově patří i další okolní osady – Olšina, Žlábek, Hůrka, Zvonková, Bližší Lhota, Hory, Pernek, Maňava, Jelm, Hodňov, Karlovy Dvory a Jenišov.

Obrázek 20 Mapa polohy Horní Planá

Zdroj: <https://mapy.cz>

Katastrální území (všechna katastrální území se nacházejí v okrese Český Krumlov)

- Horní Planá
- Houbový Vrch
- Maňávka u Českého Krumlova
- Pernek
- Pestřice
- Zvonková

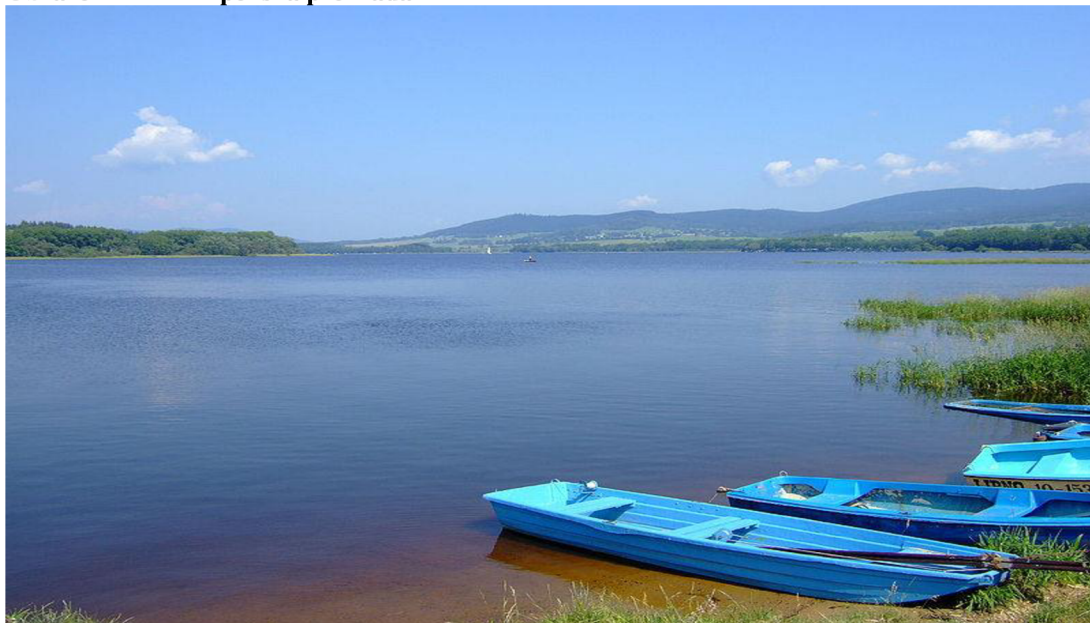
Části obce:

Bližší Lhota, Hodňov, Hory, Horní Planá, Hůrky, Olšina, Pernek a Žlábek

Vzdálenosti:

- [Český Krumlov](#) – okresní město 28 km
- [České Budějovice](#) – krajské město 50 km
- [Praha](#) – hlavní město 180 km
- [Rakousko](#) 10 km (hraniční přechod Zvonková / Schöneben)
- [Německo](#) 42 km (hraniční přechod Strážný / Philippsreuth)

Obrázek 21 **Lipenská přehrada**

4.3.4 Demografie, obyvatelstvo

Od roku 1921 začalo město Planá, německy Oberplan používat rozšířený český název Horní Planá. V té době zde stále žili převážně německy mluvící obyvatelé. Při sčítání lidu v roce 1930 žilo v Horní Plané 1598 obyvatel, z toho bylo pouze 34 Čechů. Po odsunu původního obyvatelstva zde zůstaly jen nekompletní tři rodiny. Postupně se Horní Planá osidluje. Rozlohou je sice rozsáhlá, svou polohou u přírodních rezervací není zástavba tak rozšířená.

V současné době ve městě Horní Planá žije k 1. 1. 2022 celkem 1999 trvale hlášených obyvatel.

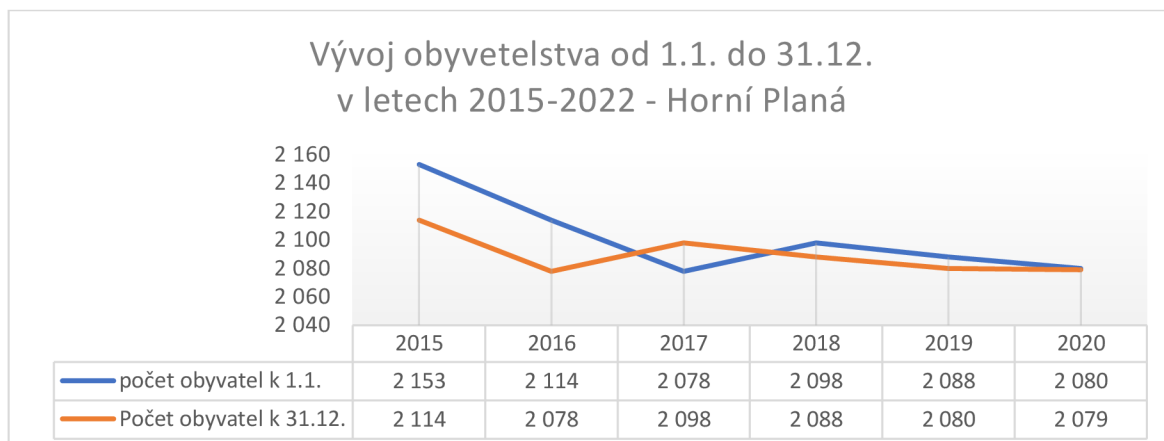
Tabulka 9 **Počty obyvatel v letech 2015-2020 – město Horní Planá**

Rok	Číslo obce	Název obce	Stav 1.1.	Narození	Zemřelí	Přistě- hováli	Vystě- hováli	Přírůstek přirozený	Přírůstek migrační	Přírůstek celkový	Stav 31.12.
2015	545511	Horní Planá	2 153	25	38	35	61	-13	-26	-39	2 114
2016	545511	Horní Planá	2 114	11	41	51	57	-30	-6	-36	2 078
2017	545511	Horní Planá	2 078	22	34	70	38	-12	32	20	2 098
2018	545511	Horní Planá	2 098	19	27	58	60	-8	-2	-10	2 088
2019	545511	Horní Planá	2 088	16	36	72	60	-20	12	-8	2 080
2020	545511	Horní Planá	2 080	15	34	57	39	-19	18	-1	2 079

Zdroj: ČSÚ, Databáze demografických údajů za obce ČR

Jak znázorňuje tabulka č. 9 i graf č. 3 je patrné, že město Horní Planá má převážně klesající charakter v počtu obyvatel, jen v roce 2017 byl zaznamenán nárůst obyvatel, který tvořili přistěhovalí občané. Celkový přírůstek obyvatel po porovnání narození, úmrtí, přistěhovalí a vystěhovalí činil nárůst o 20 osob. V tomto roce 2017 byl zaevidován největší migrační přírůstek ve sledovaném období let 2015 až 2020.

Graf 3 Vývoj obyvatelstva Horní Planá 2015-2020

Zdroj: Vlastní zpracování z dat tabulky č. 9

4.3.5 Majetek města Horní Planá v letech 2015-2020

Na základě dostupných informací, podkladů a dat vykázaných a zveřejněných na stránkách Ministerstva vnitra – monitor státní pokladna a veřejných informací poskytovaných městem Horní Planá, byly vybrány následující ukazatele vyčíslené v tabulce č. 10. V této tabulce je vyobrazen vývoj vybraných ukazatelů vývoje majetku města Horní Planá za porovnávané období let 2015-2020. Hodnoty vybraného majetku jsou uváděny tisících korunách a zaokrouhlena na celá čísla.

Jak je vidět z tabulky č. 10 má vývoj majetku ve všech vybraných ukazatelích v letech 2015-2020 rostoucí charakter vykázaných hodnot majetku. Celkový majetek města Horní Planá za sledované období let 2015-2020 roste, z počátečních hodnot 421 626 tisíc Kč na 521 735 tisíc Kč, což činí přírůstek o 100 109 tisíc Kč. I hodnota pozemků se za sledované období zdvojnásobila. Z počátečních hodnot 22 217 tisíc Kč na 44 689 tisíc Kč, což činí přírůstek o 22 472 tisíc Kč.

Tabulka 10 Majetek Horní Planá 2015-2020

Majetek města Horní Planá – vybraní ukazatelé, vyčíslení v tisících Kč						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Majetek celkem	421 626	443 543	482 912	495 250	520 880	521 735
DHM	402 930	423 438	444 939	451 653	460 080	467 419
Nedokončené DHM	7 792	2 288	4 744	6 762	8 129	13 986
Pozemky	22 217	42 692	43 276	44 227	44 585	44 689
Stavby	353 300	357 979	374 540	378 162	380 779	380 215

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z Monitor

4.3.6 Hospodaření města Horní Planá v letech 2015-2020

Informace a data byla získána z dostupných podkladů zveřejněných na stránkách Ministerstva vnitra – monitor státní pokladna a z veřejných informací poskytovaných městem Horní Planá.

Porovnáme-li schválené rozpočty oproti rozpočtům skutečným, zjistíme, jak je znázorněno v tabulce č. 11, že ve všech porovnávaných letech 2015-2020 byly plánované příjmy i výdaje nižší, než jaká byla skutečnost. Ve všech letech 2015-2020 byly plánované příjmy nižší než plánované výdaje, tudíž předpokládané saldo bylo vždy deficitní. Ve skutečnosti byly však příjmy vyšší než výdaje, proto bylo skutečné saldo vykazováno v kladných číslech, až na rok 2015. V tomto roce je saldo záporné, deficitní. V tabulce č. 11 je patrné, jaké rozdíly jsou mezi rozpočty plánovanými, schválenými a skutečnými, a to v celé časové řadě 6 let. Saldo je vždy přebytkové, až na rok 2015, kdy vznikl deficit.

Největší příjmovou částí rozpočtu jsou daňové příjmy, které tvoří téměř 55% z celkových příjmů. Nejvyšších příjmů dosáhla obec v roce 2017 v částce 98 572 tisíc Kč, tomto roce byly přijaty finanční transfery, ale také došlo k prodeji pozemků v hodnotě 12 650 tisíc Kč. Nejvyšších výdajů za sledované období dosáhlo město také v roce 2017 a to v částce 94 035 tisíc Kč. Největší výdajovou položkou jsou samozřejmě běžné výdaje, v roce 2017 byly uskutečněny i výdaje na nákup dlouhodobého hmotného majetku v celkové částce 30 585 tisíc Kč za nákup budov, pozemků ale i dopravních prostředků.

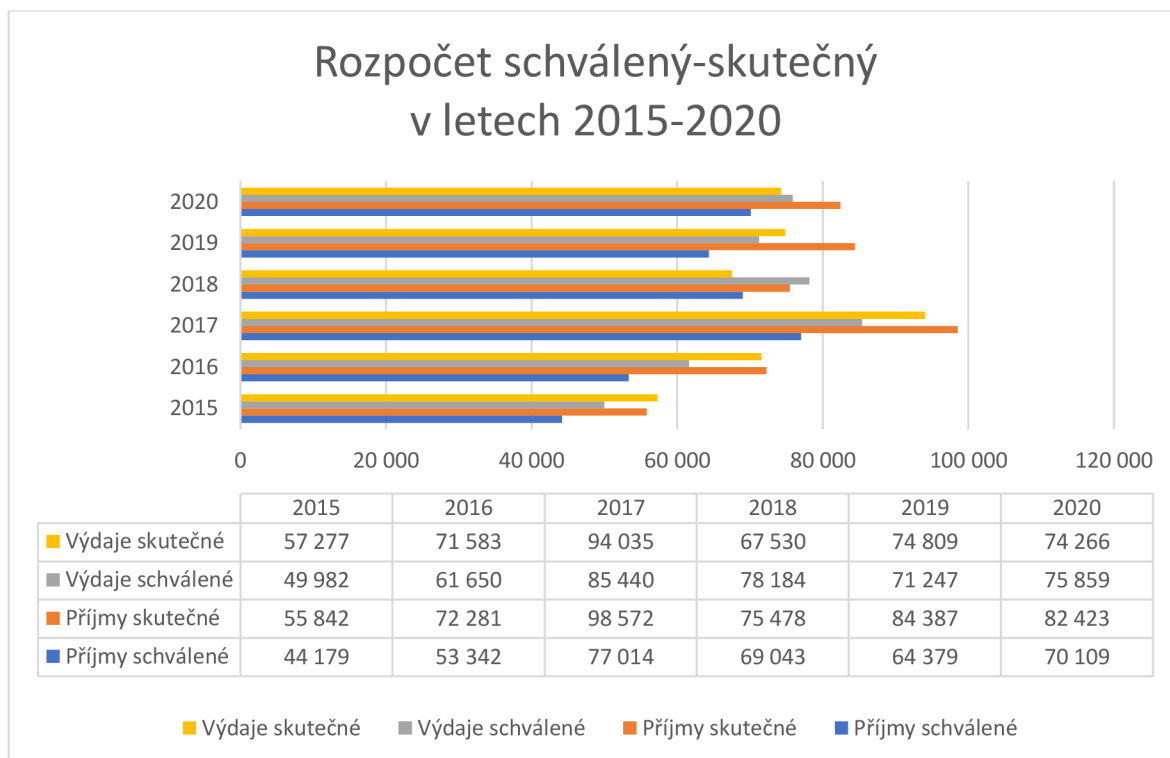
Tabulka 11 Rozpočet Horní Planá 2015-2020

Rok	Příjmy schválené	Příjmy skutečné	Výdaje schválené	Výdaje skutečné	Saldo	Saldo skutečnost
2015	44 179	55 842	49 982	57 277	-5 803	-1 435
2016	53 342	72 281	61 650	71 583	-8 308	698
2017	77 014	98 572	85 440	94 035	-8 426	4 537
2018	69 043	75 478	78 184	67 530	-9 141	7 948
2019	64 379	84 387	71 247	74 809	-6 868	9 578
2020	70 109	82 423	75 859	74 266	-5 750	8 157
Celkem	378 066	468 983	422 362	439 500	-44 296	29 483

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z Monitor

V grafu č. 4 je znázorněn stav v letech 2015-2020. Zadané hodnoty ukazují stav výdajů schválených a stav skutečný a stav příjmů schválených a stav skutečný.

Graf 4 Rozpočet Horní Planá 2015-2020

Zdroj: Vlastní zpracování z dat tabulky č.11

4.4 Osídlení a obyvatelstvo měst

Počet obyvatel je jedním z důležitých ukazatelů, na kterém se zakládají další výpočty pro finanční a majetkové analýzy.

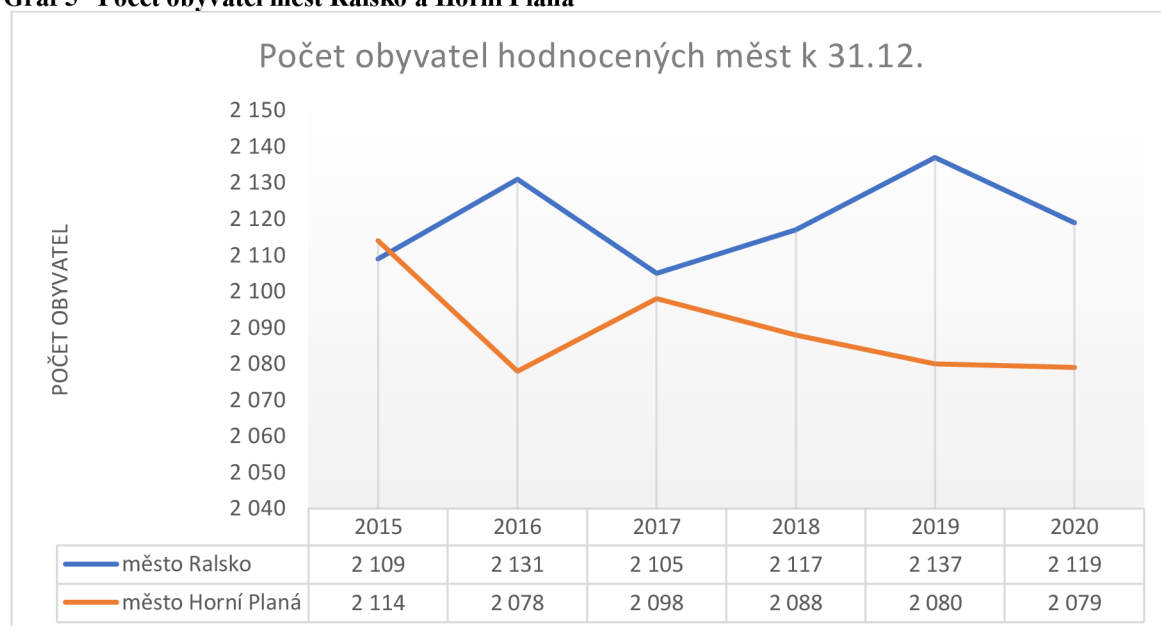
4.4.1 Porovnání počet obyvatel

Porovnání vývoje obyvatel v obou městech je vyjádřen v grafu č. 5. Z tohoto grafu je patrné, že obě města měla v roce 2015 přes 2100 obyvatel s rozdílem 5 osob ve prospěch města Horní Planá. Avšak již v roce 2016 je rozdíl v počtu obyvatel graficky výrazný. Město Ralsko se počtem obyvatel rozrostlo sice jen o 22 lidí, město Horní Planá zaznamenalo úbytek o celých 36 osob. V roce 2017 se počtem obyvatel k sobě města opět přiblížila, ovšem opačným směrem, kdy městu Ralsko obyvatelé ubyli o 26 osob, ale městu Horní Planá naopak obyvatelé přibyli o 20 osob. Rozdíl v počtu obyvatel v tomto roce činil 7 osob. Ve prospěch města Ralsko. Od tohoto roku se situace mění, neboť v městě Ralsko obyvatelů přibývá, bohužel v městě Horní Planá obyvatel ubývá. Největší rozdíl v počtu obyvatel je zaznamenán v roce 2019 v rozdílu 57 osob ve prospěch města Ralsko. V roce 2020 byl ve městě Ralsko zaznamenán opakující se úbytek obyvatel. V městě Horní Planá od roku 2017 přetrvává klesající charakter.

Z dat získaných ČSÚ vždy k 31.12 daného roku v rozmezí let 2015 až 2020 vyplývá, že rozdíly v městě Ralsko jsou nejvíce patrné v počtech přistěhovalých a vystěhovalých obyvatel. Kdežto v městě Horní Planá se rozdíly míjí od narozených či zemřelých po přistěhovalé i vystěhovalé obyvatele. V tabulkách č. 6 a č. 9 je zaznamenán počáteční stav k 1.1. každého kalendářního roku sledovaného období a stav konečný k 31.12., včetně počtů narození, úmrtí, přistěhovalí a vystěhovalí. Poslední údaj je přírůstek celkový a zde je vidět, že město Ralsko si převážně drží přírůstky, zatím co město Horní Planá vykazuje celkové úbytky obyvatelstva. V obou městech však přetrvává klesající tendence v počtech obyvatel. Migrace obyvatelstva je velká.

Sice se rozrůstá bytová zástavba, výstavba nových domů a bytů, ale jejich obyvatelé nemají přihlášené trvalé bydliště. Lidé žijí často v nájmech, není však motivace k trvalému pobytu, přestože služby ve městech využívají. Následkem toho jdou daně do rozpočtu jiné obci. „Kdo ve městě nemá trvalý pobyt, nic mu nepřináší. Všichni ostatní na něj navíc ještě doplácí.“²⁸

Graf 5 Počet obyvatel měst Ralsko a Horní Planá

Zdroj: Vlastní zpracování z dat tabulek č. 6 a č. 9

4.5 Majetek měst

Na základě informací v kapitole 4.2.5 Majetek města Ralsko a kapitole 4.3.5 Majetek města Horní Planá, které shrnují vývoj majetku ve sledovaných městech, bylo provedeno

²⁸ <https://www.idobryden.cz/zpravy/pocet-obyvatel-znovu-stoupa-financi-motivace-se-vyplaci-55519.html>

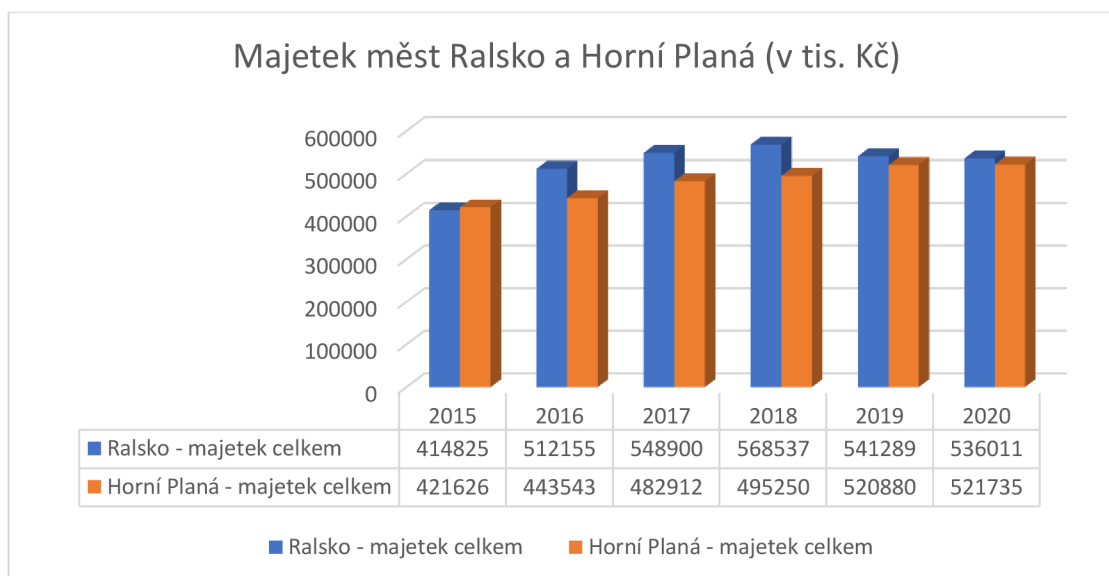
porovnání hodnot majetku těchto dvou měst za sledované období let 2015 až 2020. Hodnoty majetku jsou uváděné v tisících korun zaokrouhleny na celá čísla.

Jak je patrné z grafu č. 6, je hodnota majetků obou sledovaných měst v roce 2015 podobná. Rozdíl mezi městy činí částka majetku 6 801 tis. Kč ve prospěch města Horní Planá. V roce 2016 je tu již zaznamenám velký rozdíl v nárůstu majetku města Ralsko o celých 68 612 tis. Kč oproti hodnotě majetku města Horní Palná v témže roce, a i v následujících letech až do roku 2018 dochází ve městě Ralsko k navyšování celkové hodnoty majetku v porovnání s hodnotou majetku města Horní Planá. Zde však dochází ke zlomu a hodnota majetku města Ralsko se v letech 2019 a 2020 snižuje. Kdežto hodnota celkového majetku města Horní Planá má po celou dobu sledovaného období let 2015 až 2020 rostoucí charakter. Rozdíl hodnoty majetku v roce 2020 činí pouhých 14 276 tis. Kč ve prospěch města Ralsko. Největší rozdíl hodnot celkového majetku porovnávaných městech byl vykázan v roce 2018 rozdílem ve výši 73 287 tis. Kč ve prospěch města Ralsko.

Trend vývoje hodnoty celkového majetku ve městě Ralsko je rostoucí a klesající. V prvních čtyřech sledovaných letech majetek roste, v letech 2019 a 2020 klesá. V roce 2019 celková hodnota majetku stoupla skokově o 97 330 tis. Kč. Růst v dalších letech není již tak markantní. Tendence v rozvoji hodnot celkového majetku města Horní Planá má pouze rostoucí charakter.

Jak je vidět v grafu č. 6 počáteční hodnoty majetku měst Ralsko a Horní Planá ve sledovaném období v roce 2015 jsou si velmi podobné a přes podobný vývoj v obou městech se v roce 2020 hodnoty majetku obou měst opět k sobě přiblíží, jen v opačném pořadí.

Graf 6 Porovnání vyčíslení majetku Ralsko a Horní Planá

Zdroj: Vlastní zpracování z dat tabulek č.7 a č.10

Z tabulek č. 7 a č. 10 lze vyčíst, že největší rozdíly v majetku měst Ralsko a Horní Planá jsou především v druhu majetku nedokončené DHM, která se v Ralsku pohybuje v částkách nad 10 000 tisíc Kč, kdežto v Horní Plané jsou tyto částky do 10 000 tisíc Kč. Další velký rozdíl je patrný v pozemcích, kdy Horní Planá sice pozemky z roku 2015 do roku 2016 zdvojnásobila a pak si jejich hodnotu udržovala a drobně navyšovala, tak město Ralsko mělo hodnotu pozemků v roce 2015 oproti městu Horní Planá čtyřikrát vyšší. I město Ralsko v roce 2016 hodnotu pozemků oproti roku 2015 zdvojnásobilo a i v dalších letech až do roku 2018 navyšovalo. Toto bylo způsobeno především získáním historického majetku zpět do vlastnictví města a směnou majetku mezi městem Ralsko a Vojenskými lesy a statky divize Mimoň.

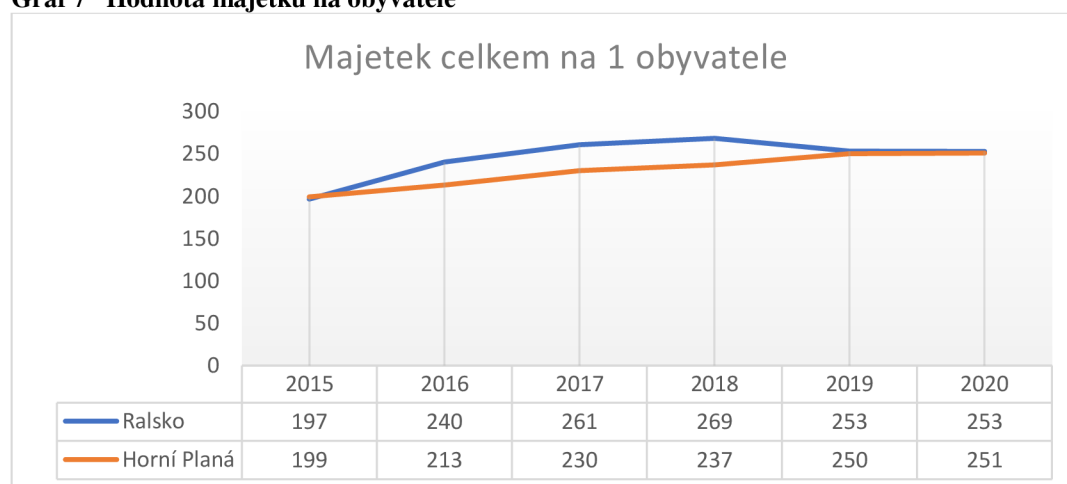
V letech 2019 – 2020 došlo k prodeji pozemků, čímž se snížila celková hodnota pozemků v majetku města Ralsko. Poslední výraznou položkou v majetku jsou stavby, které se k poměru rozlohy obou měst výrazně liší a to o více jak o 110 000 tisíc Kč u města Horní Planá ve všech letech sledovaného období 2015-2020.

4.5.1 Hodnota majetku na 1 obyvatele

Pro určení bohatství daného města je vhodné použít indikátor ve smyslu majetku na jednoho obyvatele, znázornění graf č. 7. K výpočtu byl použit vzorec: hodnota majetku celkem děleno počtem obyvatel celkem.

Jak je vyobrazeno v grafu č. 7, znázorněno skoro přímkou, hodnota majetku ve městě Horní Planá stále pozvolna roste, a to vlivem stále se zvyšující hodnoty celkového majetku města, ale zároveň i úbytku celkového počtu obyvatel. Oproti tomu hodnota majetku města Ralsko, i přes kolísavý trend v počtu obyvatel, vzrostla a posléze opět klesá, křivka ve tvaru paraboly.

Graf 7 Hodnota majetku na obyvatele

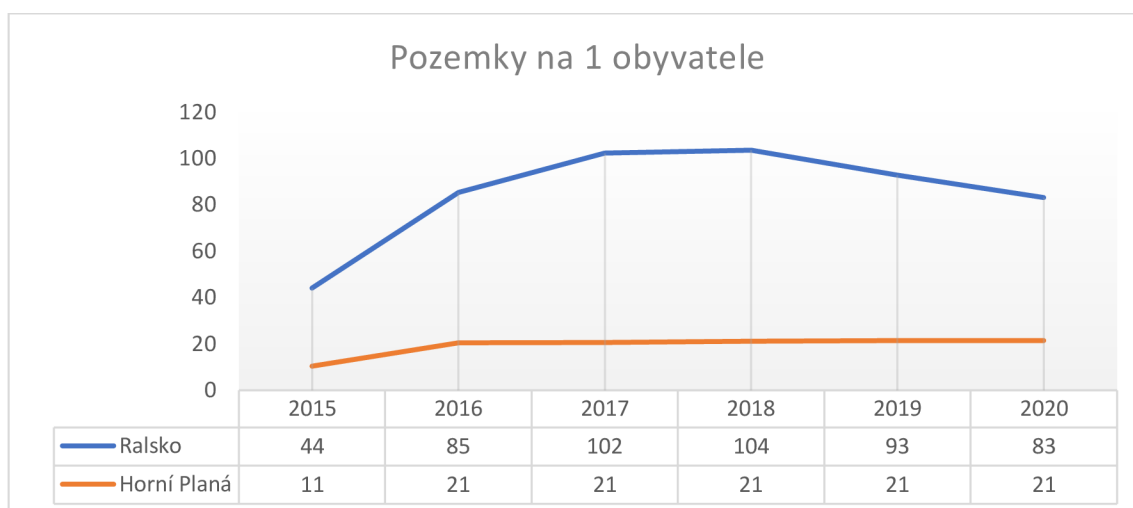

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpočtu

4.5.2 Hodnota pozemků na 1 obyvatele

Pro výpočet hodnoty pozemků na jednoho obyvatele byl použit vzorec: pozemky/počet obyvatel. Z grafu č. 8 jednoznačně vyplývá, že město Ralsko je na tom co do hodnoty pozemků lépe. V letech 2015-2018, kdy šly pozemky hodnotou nahoru, v letech 2019-2020 v důsledku prodejů hodnota pozemků pozvolna klesá. U města Horní Planá jde spíše o udržení stávající hodnoty. V roce 2016 se hodnota pozemků sice zdvojnásobila, z hodnoty 22 217 tisíc Kč na 42 692 tisíc Kč, ale stagnující stav je způsoben převážně úbytkem obyvatel, neboť hodnota pozemků se zvýšila, ale celkový počet obyvatel se snížil.

Graf 8 Hodnota pozemků na 1 obyvatele

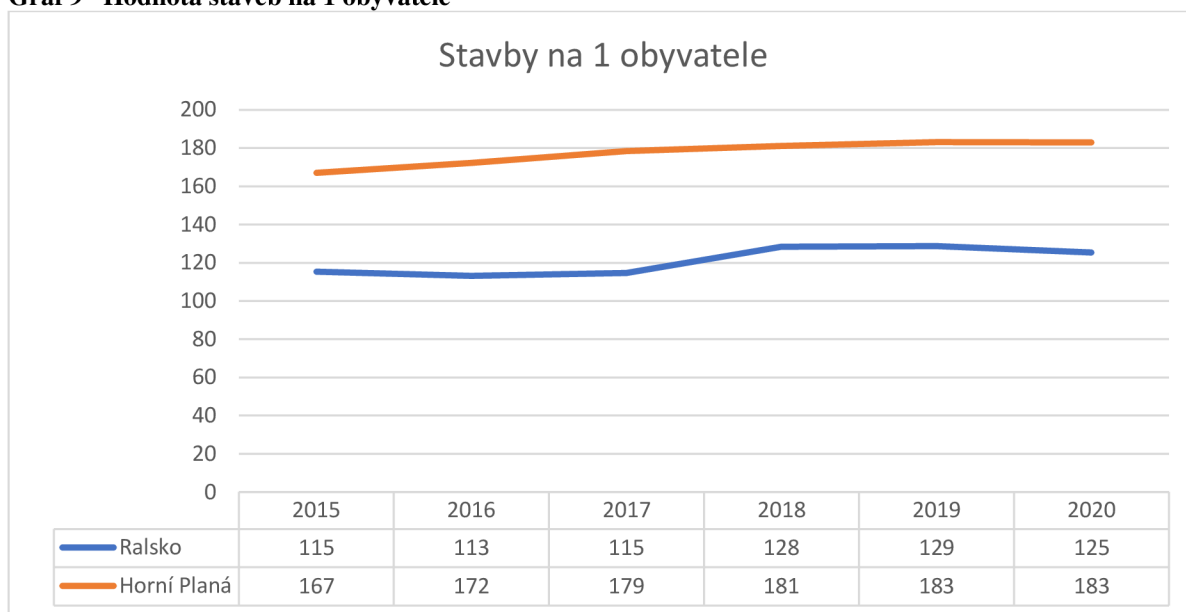

Zdroj: vlastní zpracování na základě výpočtu

4.5.3 Hodnota staveb na 1 obyvatele

Pro výpočet hodnoty staveb na jednoho obyvatele byl použit vzorec: stavby/počet obyvatel. Jak z grafu č. 9 vyplývá, je na tom město Horní Planá v hodnotě staveb na jednoho obyvatele o mnoho lépe než město Ralsko. Přestože u obou měst v průběhu sledovaného období let 2015-2020 dochází k navýšení hodnot staveb, přesto je rozdíl mezi městy znatelný. Rozdíl v celkové vyčíslené hodnotě staveb je mezi oběma městy rozdílný o více jak 100 000 tisíc Kč. Hodnota staveb na jednoho obyvatele v roce 2015 činila rozdíl ve výši 52 tisíc Kč ve prospěch Horní Plané, v roce 2020 činí rozdíl již 58 tisíc Kč na jednoho obyvatele.

Graf 9 Hodnota staveb na 1 obyvatele

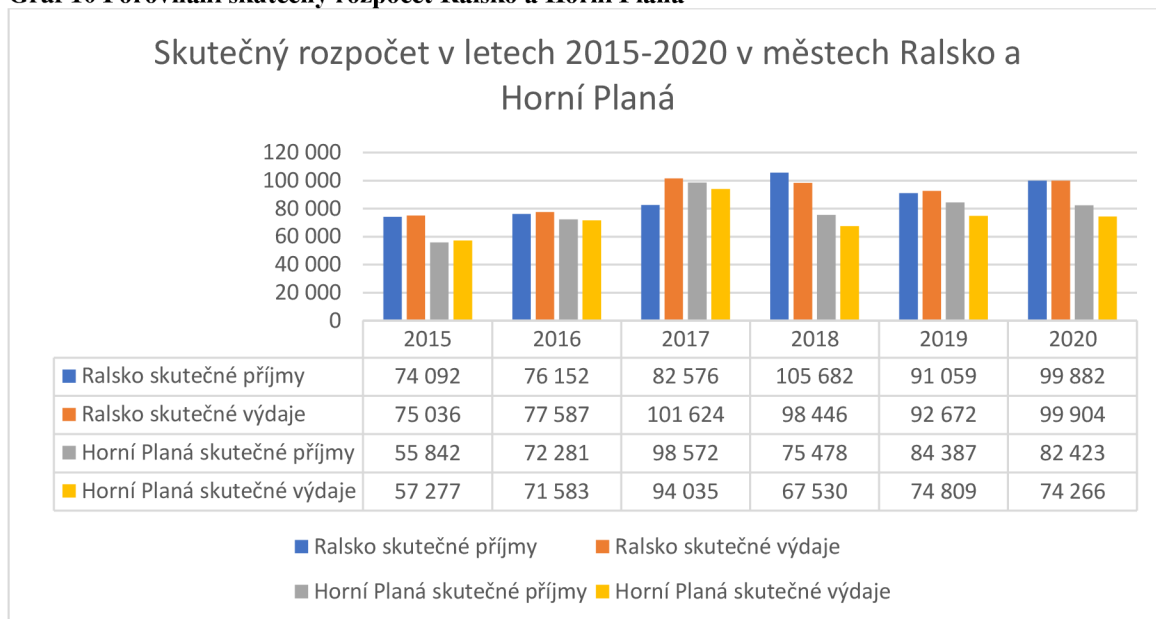
Zdroj: vlastní zpracování na základě výpočtu

4.6 Příjmy a výdaje měst

Jak již několikrát bylo uvedeno, jsou příjmy a výdaje nezbytnou součástí rozpočtu samosprávních celků a ukazují nám schopnost hospodaření samosprávy. Příjmy a výdaje jsou hlavní ukazatelé ve schopnosti hospodaření s finančními prostředky měst Ralsko a Horní Planá. V grafu č. 10 jsou shrnuta data za sledované období let 2015 až 2020 získaná z portálu Monitoru státní pokladny Ministerstva financí ČR. Údaje grafu jsou uvedeny v tisících korunách zaokrouhleny na celá čísla.

Porovnávat zde budeme skutečný rozpočet, skutečné příjmy a skutečné výdaje obou sledovaných měst. Nejdůležitějšími příjmy obecního rozpočtu jsou příjmy daňové a největší rozpočtovou položkou výdajů jsou výdaje běžné (na provozní činnost). Při sestavování rozpočtu mají obě města tendenci plánovat vyšší výdaje, přesahující plánované příjmy. Rozpočty jsou vždy schválené zastupitelstvem. Oproti schváleným rozpočtům, je skutečnost jiná. Město Ralsko je věrno stylu sestavování i ve skutečném stavu, kdy jsou celkové příjmy nižší než celkové výdaje a rozpočet je ve výsledku deficitní. Město Horní Planá má skutečný rozpočet oproti schválenému předpokladu přebytkový, neboť celkové příjmy jsou vyšší než celkové výdaje. Vytváří si tak finanční rezervu.

Graf 10 Porovnání skutečný rozpočet Ralsko a Horní Planá

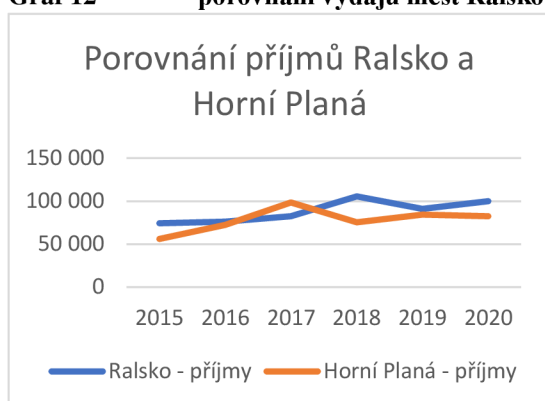
Zdroj: Vlastní zpracování na základě sčtu dat Monitor

Jak je z grafu č. 10 patrné mělo město Ralsko ve sledovaném období let 2015 až 2020 vyšší výdaje než příjmy. Výsledné saldo je záporné. Pouze v roce 2018 byly výdaje nižší, když saldo činilo +7 236 tis. Kč. Tento stav nastal v důsledku většího podílu daňových příjmů a zvýšenými kapitálovými příjmy a přijatými transfery, které činily 17 618 tisíc Kč. Největší rozdíl ve vykazovaných příjmech a výdajích u města Ralsko byl vykázan v roce 2017. Saldo zde činilo -19 048 tis. Kč. Celkové výdaj v tomto roce činili částku 101 624 tisíc Kč a byly způsobeny vysokými běžnými výdaji a také nákupem DHM v hodnotě 27 641 tisíc Kč.

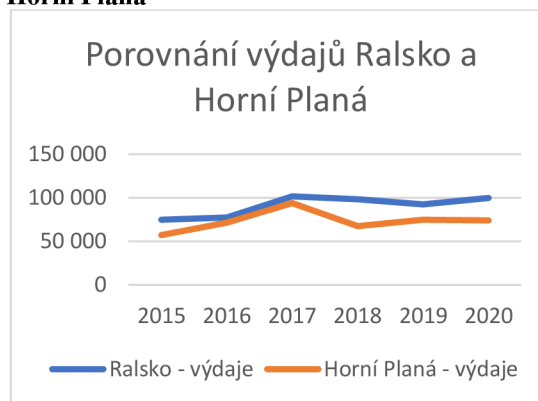
Naopak město Horní Planá vykazuje, kromě roku 2015, kde byly příjmy menší než výdaje a saldo činilo -1 435 tis. Kč, ve všech ostatních sledovaných letech 2016 až 2020 vždy příjmy vyšší než výdaje. Výsledné saldo je tedy kladné.

Z tabulek č. 8 a č. 11 je jasně patrné plánování rozpočtů obou měst a výsledná skutečnost. Plánované výdaje jsou vždy vyšší než plánované příjmy jak u města Ralsko tak u města Horní Planá, pouze v letech 2018 a 2019 město Ralsko plánovalo výdaje nižší než příjmy. Skutečný rozpočet byl však vykázan s jinými dosaženými hodnotami. Město Ralsko hospodařilo s mínusovým saldem, mimo rok 2018, kdy se dostalo do plusu. Naproti tomu město Horní Planá vykazovalo saldo vždy v kladných hodnotách, mimo první sledovaný rok 2015.

Graf 11 porovnání příjmů měst Ralsko a Horní Planá
Graf 12 porovnání výdajů měst Ralsko a Horní Planá

Zdroj: Vlastní zpracování sběr dat Monitor

Zdroj: Vlastní zpracování sběr dat Monitor

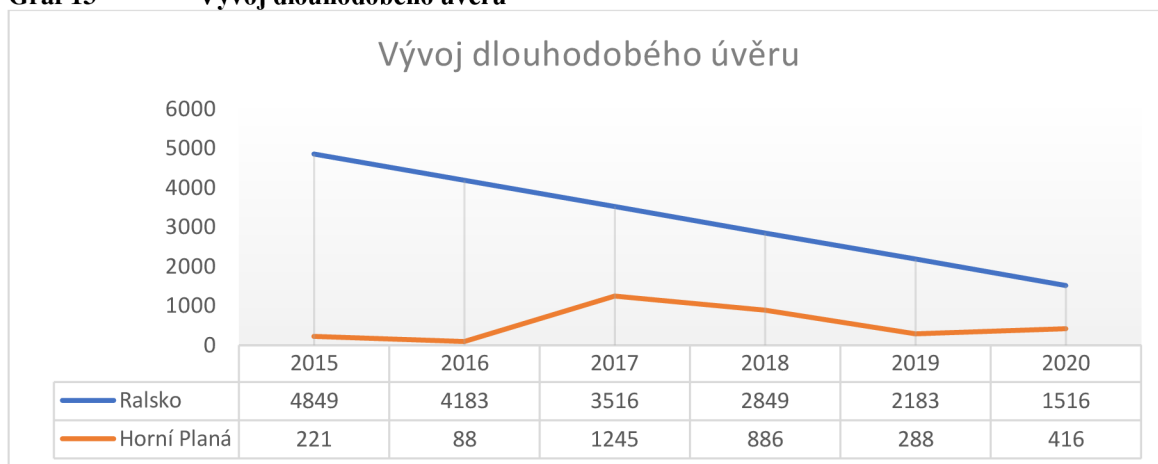
4.7 Zadlužení měst

Pokud si obec myslí, že nedisponuje dostatečným množstvím finančních prostředků, je nucena využít dalších finančních zdrojů, kterými jsou půjčka či úvěr nebo kontokorent.

Z následujícího grafu č. 13 je viditelné, že město Ralsko se historicky hodně zadlužilo, a to už jen z důvodu, že bylo nuceno zainvestovat do opravy infrastruktury a občanské vybavenosti svého města. Splácení úvěru u města Ralsko je dlouhodobá záležitost. Další úvěry nebo půjčky ve sledovaném období 2015-2020 městu Ralsko nebyly poskytnuty.

Kdežto město Horní Planá využívá úvěry průběžně v případě potřeby. V roce 2015 byl přijat úvěr na částku 170 tisíc Kč, v roce 2017 na částku 1 608 tisíc Kč a v roce 2018 na částku 218 tisíc Kč a v roce 2020 částku 336 tisíc Kč. Z grafu č. 13 je patrné, že si město Horní Planá bere půjčky či úvěry v momentě, kdy se blíží k cílovému splacení úvěru předešlého.

Graf 13 Vývoj dlouhodobého úvěru

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Monitor

4.8 FAMA propočtové ukazatele měst Ralsko a Horní Planá

Pro účely porovnání a zpracování analýzy FAMA byly vybrány konkrétní ukazatele, jejichž cílem je vyhodnocení okruhů v hospodaření města. Vyčíslené hodnoty byly vždy zaokrouhleny na celá čísla.

Potřebné údaje a data byly čerpány z veřejně dostupných webových stránek Ministerstva financí ČR a Českého statistického úřadu a ze stránek města Ralsko a Horní Planá.

4.8.1 Příjmy na 1 obyvatele

Ukazatelem finanční síly obce je propočet celkových příjmů na jednoho obyvatele. Z důvodu zahrnutí dalších příjmů jako jsou úvěry či dotace, může být tento ukazatel nepřesný, může být zkreslen.

Tabulka 12 Ralsko přehled příjmů 2015-2020

Ralsko	celkové příjmy	daňové příjmy	nedaňové příjmy	kapitálové příjmy	transfery	počet obyvatel
2 015	74 092	43 813	18 293	5 469	6 517	2 109
2 016	76 152	52 229	19 406	1 226	3 291	2 131
2 017	82 576	54 886	17 404	1 365	8 921	2 105
2 018	105 682	63 150	19 322	5 592	17 618	2 117
2 019	91 059	63 299	20 755	1 211	5 794	2 137
2 020	99 882	52 297	20 511	10 165	16 909	2 119

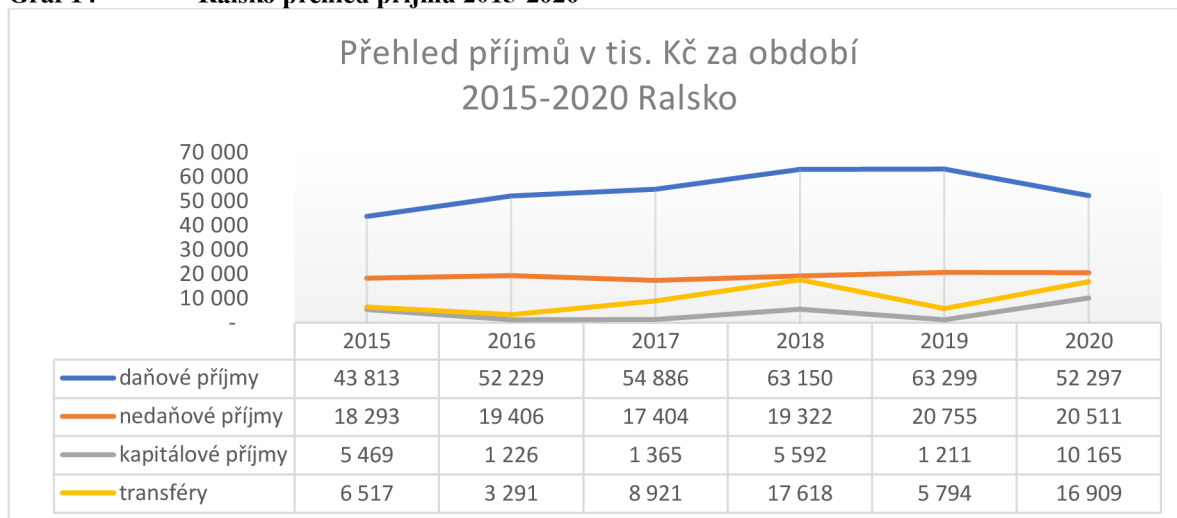
Zdroj: vlastní zpracování sběr dat Monitor

Tabulka 13 Horní Planá přehled příjmů 2015-2020

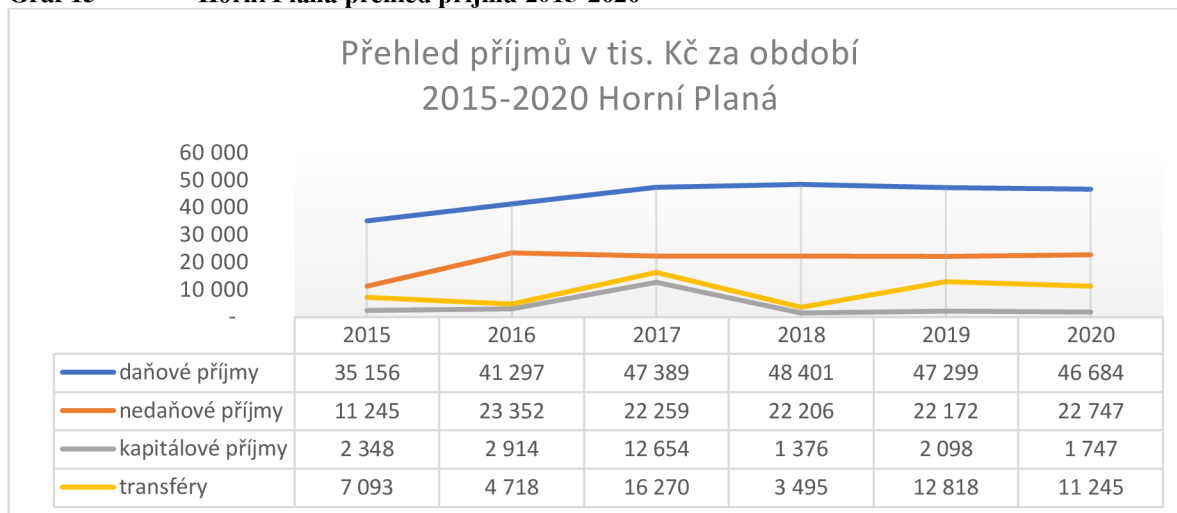
Horní Planá	celkové příjmy	daňové příjmy	nedaňové příjmy	kapitálové příjmy	transfery	počet obyvatel
2 015	55 842	35 156	11 245	2 348	7 093	2 114
2 016	72 281	41 297	23 352	2 914	4 718	2 078
2 017	98 572	47 389	22 259	12 654	16 270	2 098
2 018	75 478	48 401	22 206	1 376	3 495	2 088
2 019	84 387	47 299	22 172	2 098	12 818	2 080
2 020	82 423	46 684	22 747	1 747	11 245	2 079

Zdroj: vlastní zpracování sběr dat Monitor

Pro přehlednější zobrazení zaneseme předchozí hodnoty z tabulek č. 12 a č. 13 do grafů č. 14 a č. 15.

Graf 14 Ralsko přehled příjmů 2015-2020

Zdroj: vlastní zpracování sběr dat Monitor

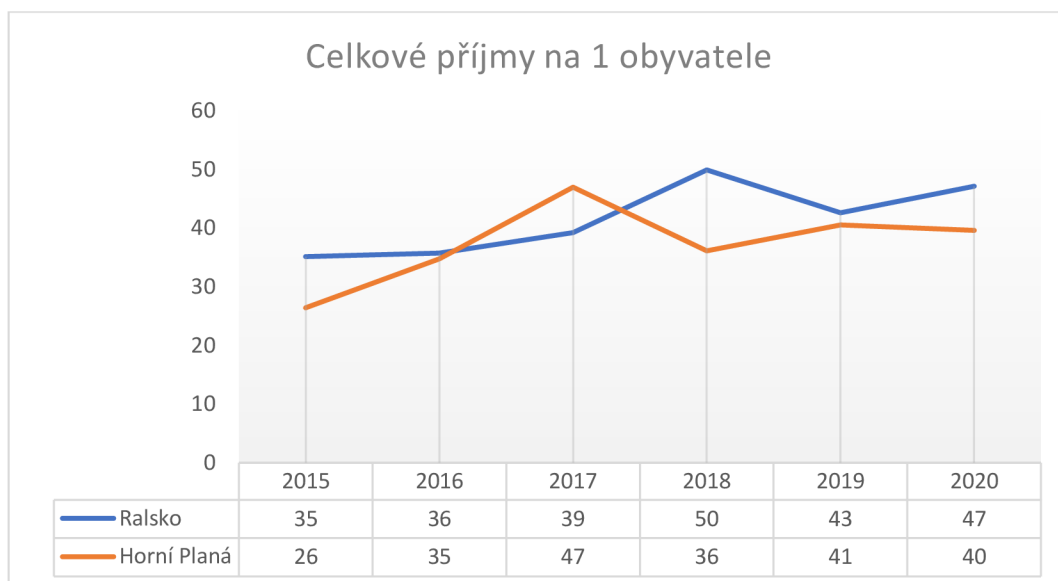
Graf 15 Horní Planá přehled příjmů 2015-2020

Zdroj: vlastní zpracování sběr dat Monitor

4.8.1.1 Celkové příjmy na 1 obyvatele

Pro výpočet byl použit vzorec celkové příjmy/počet obyvatel. Údaje pro výpočet byly použity z již vykázaných údajů z předchozích kapitol praktické části této diplomové práce. Jednotlivé hodnoty byly vypočteny za každý sledovaný rok 2015-2020 za obě města jak Ralsko tak Horní Planá. Tento ukazatel vyjadřuje finanční sílu měst, jelikož rozsah občanské a technické vybavenosti města je převážně závislý na počtu obyvatel města. Znázornění je v grafu č. 16.

Graf 16 Celkové příjmy na 1 obyvatele

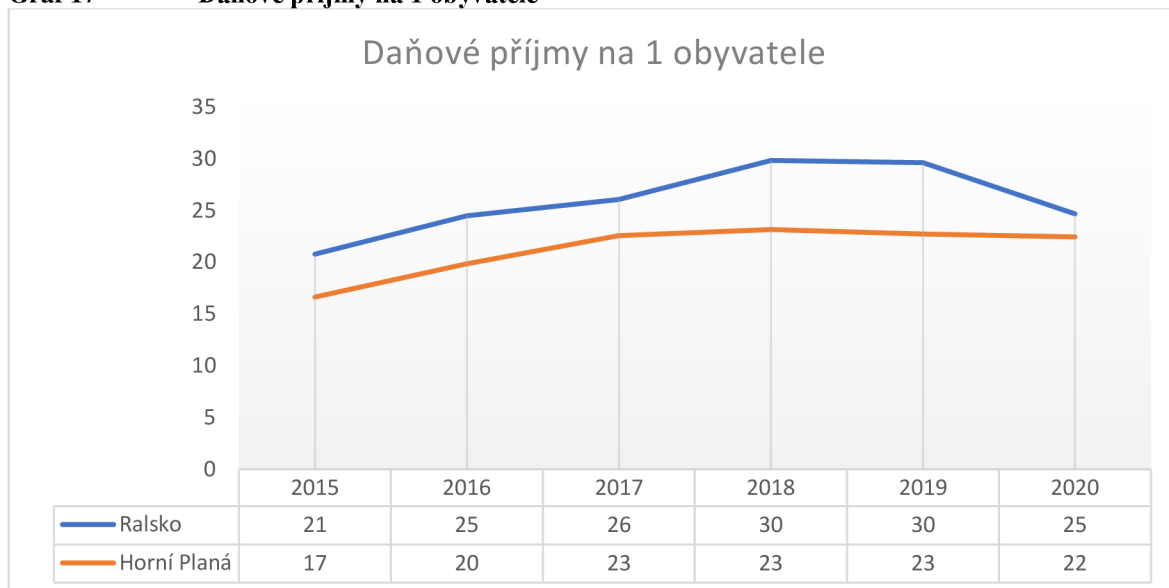
Zdroj: vlastní zpracování na základě výpočtu

Z grafu č. 16 je patrné, že v obou městech je střídavě rostoucí a opět klesající charakter celkových příjmů na jednoho obyvatele. V propočtu se celkový příjem od roku 2015 do roku 2020 v obou sledovaných městech zvýšil. Ve městě Ralsko je celkové zvýšení v roce 2020 oproti roku 2015 o 12 tisíc Kč celkových příjmů na jednoho obyvatele. Vykazovaný nárůst ve městě Horní Planá je v roce 2020 oproti roku 2015 v celkové výši o 14 tisíc Kč celkových příjmů na jednoho obyvatele. Nejvyšší zaznamenaná hodnota celkových příjmů na jednoho obyvatele byla u sledovaného města Ralsko v roce 2018 a to celých 58 tisíc Kč celkových příjmů na jednoho obyvatele. Ve městě Horní Planá byla nejvyšší hodnota celkových příjmů na jednoho obyvatele v roce 2017 a to 47 tisíc Kč celkových příjmů na jednoho obyvatele.

4.8.1.2 Daňové příjmy na 1 obyvatele

Daňové příjmy jsou odrazem daňové vytíženosti města, koncentrací podnikatelských subjektů a dalších ekonomických aktivit města.

Pro výpočet byl použit vzorec daňové příjmy/počet obyvatel. Položka daňových příjmů vykazuje v obou městech největší část rozpočtových příjmů. Do daňových příjmů spadá především daň z nemovitostí (majetková daň), daň z příjmů fyzických i právnických osob, DPH nebo daň poplatků (poplatky a odvody v oblasti životního prostředí, daň v oblasti hazardních her, správní poplatky a místní poplatky).

Graf 17 Daňové příjmy na 1 obyvatele

Zdroj: vlastní zpracování na základě výpočtu

V grafu č. 17 můžeme vidět u obou sledovaných měst rostoucí tendenci vývoje daňových příjmů. Daňové příjmy je stálý příjem do rozpočtu obcí. V roce 2018 byl ve městě Ralsko zaznamenán růst daňových příjmů, což bylo způsobeno zvýšením koeficientu daně z nemovitosti. V roce 2020 je však u města Ralsko znatelný pokles, což mohlo být způsobeno nižším odvodem daně z příjmů, způsobeným vlivem pandemie Covid-19. Další snižování bude pokračovat, z důvodu zrušení super hrubé mzdy. Město Horní Planá zaznamenala v letech 2015-2017 mírný nárůst daňových příjmů, ale i tam je zaznamenán pokles v roce 2020, způsobený stejným vlivem pandemie.

4.8.1.3 Vlastní příjmy na 1 obyvatele

Dalším z ukazatelů finanční síly města je vlastní příjem na jednoho obyvatele. Tak jako u celkových příjmů na jednoho obyvatele ukazují vlastní příjmy finanční sílu obce. Tyto příjmy jsou totiž vykázány bez započítání finančních prostředků dotací a úvěrů. Jsou proto přesnějším ukazatelem finanční síly měst než celkový příjem na jednoho obyvatele. Vzorec pro výpočet je podíl celkových příjmů bez kapitálových dotací a bez dotací neinvestičních přepočítán na počet obyvatel. V tabulkách č. 14 a č. 15 jsou uvedeny hodnoty celkových příjmů, kapitálových dotací a neinvestičních dotací. Je zde patrný dlouhodobý vývoj vlastních příjmů.

Tabulka 14 Ralsko vlastní příjmy 2015-2020

Ralsko	celkové příjmy	kapitálové dotace	neinvestiční dotace	počet obyvatel	Vlastní příjem	%
2 015	74 092	3 384	3 134	2 109	32	91

2 016	76 152	253	3 038	2 131	34	96
2 017	82 576	4 408	4 463	2 105	35	89
2 018	105 682	12 875	4 743	2 117	42	83
2 019	91 059	0	5 794	2 137	40	94
2 020	99 882	8 699	8 210	2 119	39	83

Zdroj: vlastní zpracování sběr dat Monitor

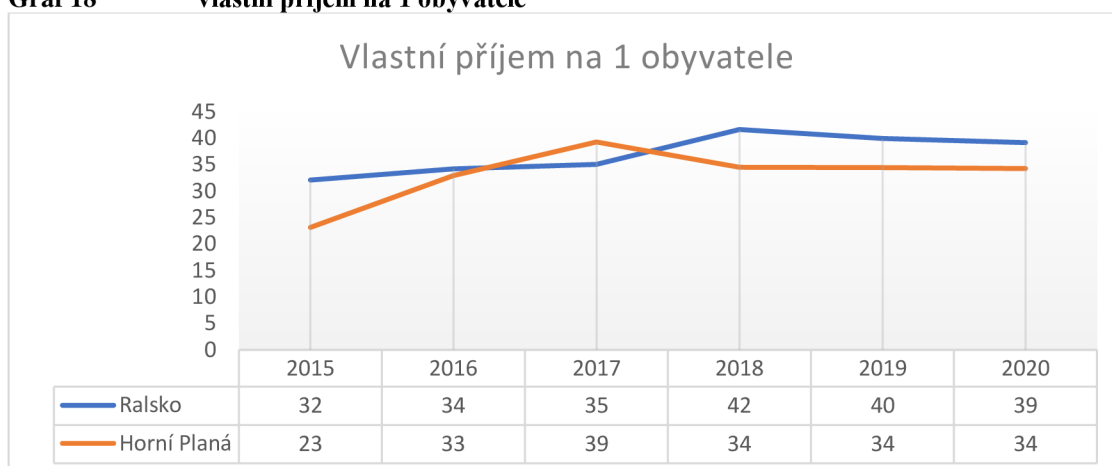
Tabulka 15 Horní Planá vlastní příjmy 2015-2020

Horní Planá	celkové příjmy	kapitálové dotace	neinvestiční dotace	počet obyvatel	Vlastní příjem	%
2 015	55 842	1 696	5 310	2 114	23	87
2 016	72 281	623	3 310	2 078	33	95
2 017	98 572	11 680	4 590	2 098	39	83
2 018	75 478	56	3 439	2 088	34	95
2 019	84 387	7 167	5 652	2 080	34	85
2 020	82 423	2 685	8 559	2 079	34	86

Zdroj: vlastní zpracování sběr dat Monitor

Mezi tyto příjmy jsou také zahrnuty investiční příjmy od krajů, státní institucí a fondů a z fondů Evropské unie. Z hodnot uvedených v tabulkách byl vytvořen graf č. 18, kde je patrný vývoj vlastních příjmů na jednoho obyvatele. U obou měst nejprve došlo k poměrně prudkému vzestupu vlastního příjmu (u Horní Plané v roce 2017 a u Ralska v roce 2018) a posléze dochází k opětovnému poklesu vlastních příjmů. U obou měst k tomuto došlo především v důsledku výrazného vysokého celkového příjmu oproti ostatním rokům.

Graf 18 vlastní příjem na 1 obyvatele

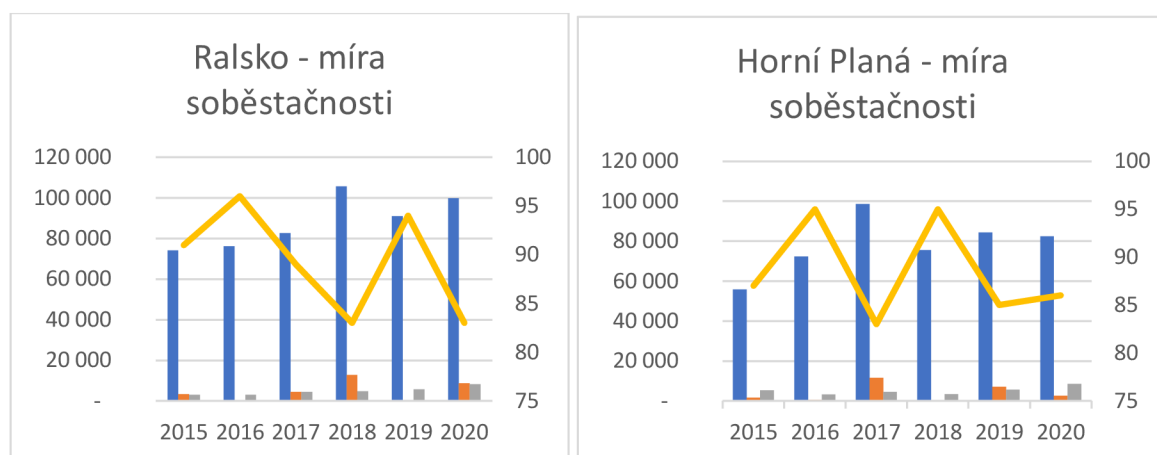

Zdroj: vlastní zpracování sběr dat Monitor

4.8.1.4 Míra soběstačnosti měst

Jedním z podílových ukazatelů, který popisuje příjmovou stránku rozpočtu města, je také míra finanční soběstačnosti. Tato míra udává procentní podíl vlastních příjmů na příjmech celkových a je tudíž odrazem samostatnosti hospodaření města. Měla by se pohybovat co nejvýše, protože určuje stabilitu pro financování investic. Růst tohoto ukazatele patří k cílům posilování postavení měst a obcí v ČR, na kterou je již řadu let kladen důraz pro soběstačnost a nezávislost měst a obcí. Tento ukazatel se uvádí v %.

Graf 19 Ralsko míra soběstačnosti
Graf 20 Horní Planá míra soběstačnosti

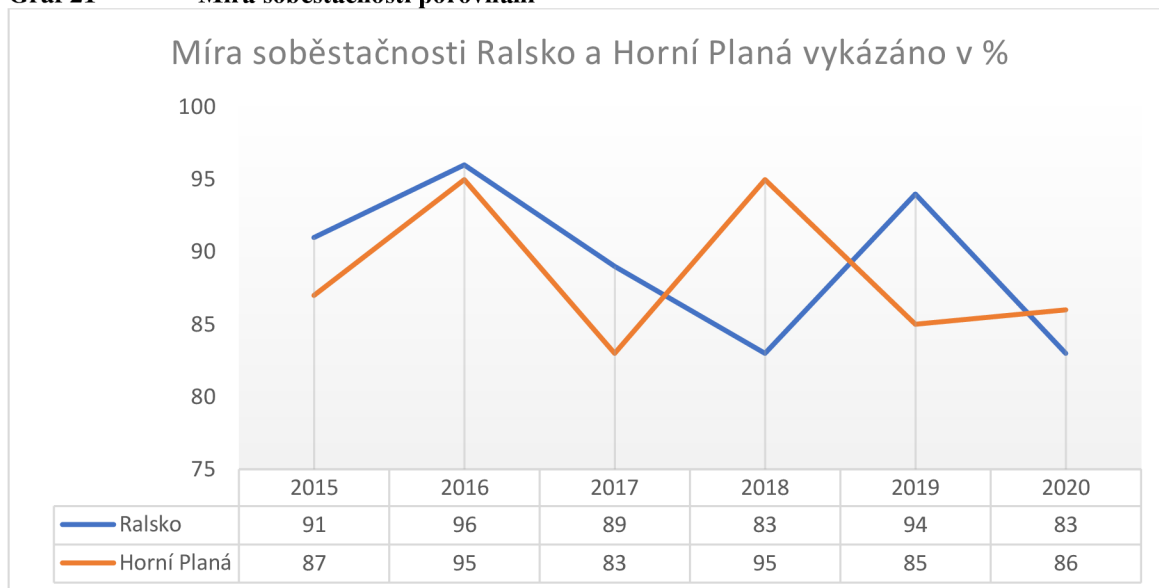

Zdroj: vlastní zpracování sběr dat Monitor

Zdroj: vlastní zpracování sběr dat Monitor

V grafech č. 19, č. 20 a č. 21 jsou znázorněny míry samostatnosti porovnávaných měst, jak samostatně, tak porovnání mezi sebou. Tato míry by se měla pohybovat co možná nejvýše, protože tak odráží samostatnost hospodaření města a ukazuje na stabilitu pro financování investic.

U obou měst se míra soběstačnosti pohybuje mezi 83% - 96%, což je ovlivněno množstvím poskytnutých dotací, které město Horní Planá získalo nejvíce v roce 2017 v celkové výši 16 270 tis. Kč, a míra soběstačnosti tedy činila 83%, další vyšší čerpání dotací bylo v roce 2019, kde dotace činily 12 818 tisíc Kč, míra soběstačnosti byla 85% a v roce 2020 činily částku 11 245 tisíc Kč a míra soběstačnosti činila 86%. Město Ralsko čerpalo dotace v roce 2018, které byly ve výši 17 618 tis. Kč, a míra soběstačnosti zde činila 83%. Další vyšší čerpání dotací bylo v roce 2020 ve výši 16 909 tisíc Kč a míra soběstačnosti byla opět 83%.

Graf 21 Míra soběstačnosti porovnání

Zdroj: vlastní zpracování na základě výpočtu

4.8.2 Výdaje na 1 obyvatele

Dalším důležitým ukazatelem finanční síly obce je propočet výdajů na jednoho obyvatele. Základní členění celkových výdajů je na výdaje běžné a výdaje kapitálové. Do tabulek č. 16 a č. 17 byly zadány údaje pro přehlednější orientaci. Údaje byla získána z portálu Monitor z přehledu druhových výdajů za roky 2015-2020.

Tabulka 16 Ralsko přehled výdajů 2015-2020

Ralsko	celkové výdaje	běžné výdaje	kapitálové výdaje	počet obyvatel
2 015	75 036	58 667	16 369	2 109
2 016	77 587	65 744	11 843	2 131
2 017	101 624	72 232	29 392	2 105
2 018	98 446	77 848	20 598	2 117
2 019	92 672	80 935	11 737	2 137
2 020	99 904	80 140	19 764	2 119

Zdroj: vlastní zpracování sběr dat Monitor

Tabulka 17 Horní Planá přehled výdajů 2015-2020

Horní Planá	celkové výdaje	běžné výdaje	kapitálové výdaje	počet obyvatel
2 015	57 277	37 218	20 059	2 114
2 016	71 583	60 494	11 089	2 078
2 017	94 035	62 635	31 400	2 098
2 018	67 530	52 160	15 370	2 088

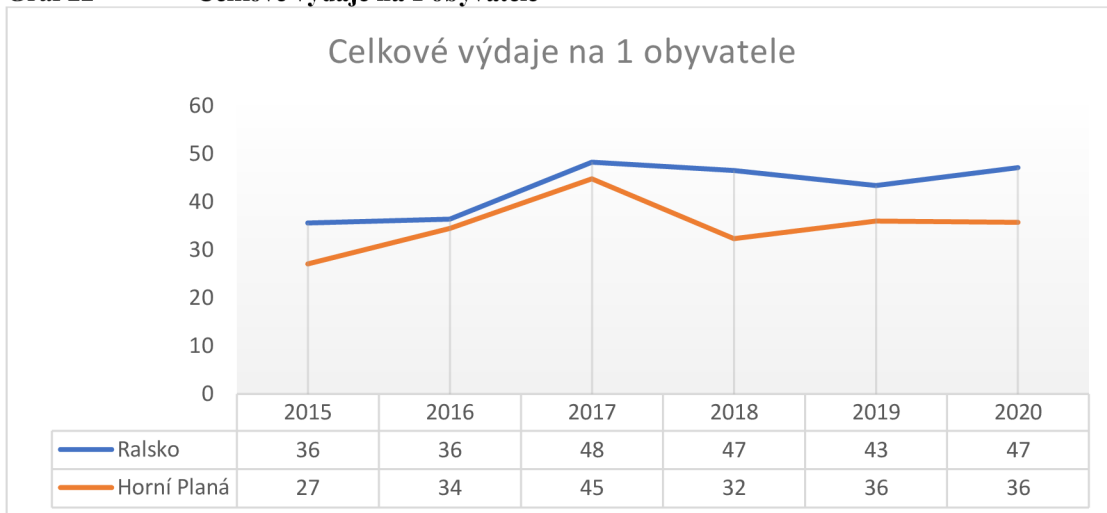
2 019	74 809	53 640	21 169	2 080
2 020	74 266	58 973	15 293	2 079

Zdroj: vlastní zpracování sběr dat Monitor

4.8.2.1 Celkové výdaje na 1 obyvatele

Pro výpočet byl použit vzorec celkové výdaje/počet obyvatel. Údaje pro výpočet byly použity z již vykázaných údajů z předchozích kapitol praktické části této diplomové práce. Jednotlivé hodnoty byly vypočteny za každý sledovaný rok 2015-2020 za obě města jak Ralsko tak Horní Planá. Znázornění je v grafu č. 24

Graf 22 Celkové výdaje na 1 obyvatele

Zdroj: vlastní zpracování na základě výpočtu

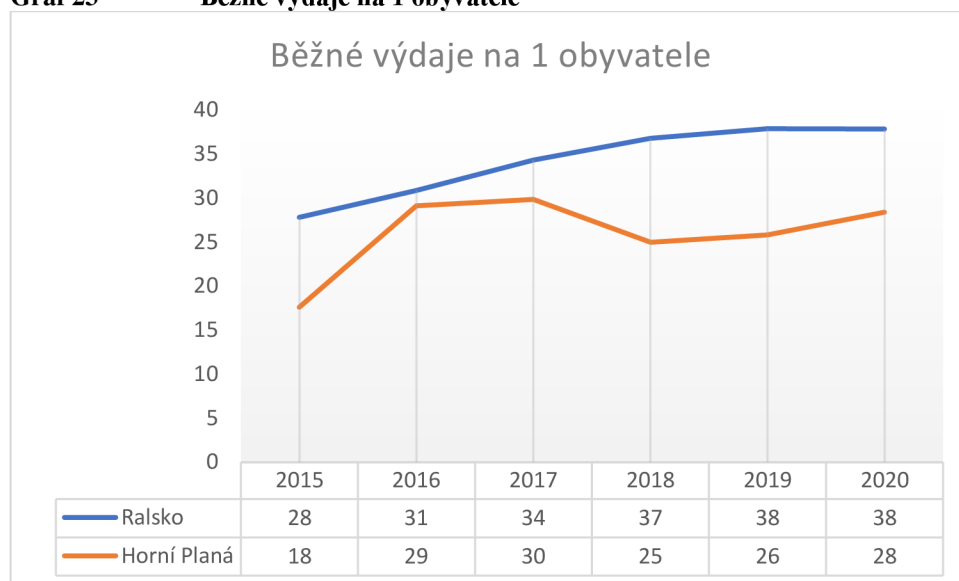
Z grafu č. 24 je patrné, že v obou městech je střídavě rostoucí a opět klesající charakter celkových výdajů na jednoho obyvatele. Nejvyšší výdaje jsou vyhodnoceny v roce 2017 a to v obou městech, což bylo způsobeno nejvyššími celkovými výdaji ve sledovaném období a to ve městě Ralsko v celkové výši 101 624 tisíc Kč, a ve městě Horní Planá ve výši 94 035 tisíc Kč.

Ve městě Ralsko je to v roce 2017 oproti roku 2015 o 12 tisíc Kč více a ve městě Horní Planá je to v roce 2017 rozdíl oproti roku 2015 více o 18 tisíc Kč celkových výdajů na jednoho obyvatele. Rozdíl mezi lety 2015 a 2020 činí ve městě Ralsko nárůst o 11 tisíc Kč celkových výdajů na jednoho obyvatele, a rozdíl ve městě Horní Planá činí nárůst také o 11 tisíc Kč celkových výdajů na jednoho obyvatele.

4.8.2.2 Běžné výdaje na 1 obyvatele

Pro výpočet ukazatele běžných výdajů na jednoho obyvatele byl použit vzorec podíl běžné výdaje na počet obyvatel. Běžné výdaje jsou jednou z důležitých kapitol rozpočtu, neboť z této položky se hradí především provozní výdaje, nákup materiálu a služeb, ale také platy zaměstnanců města včetně zdravotního a sociálního pojištění souvisejícími s platy zaměstnanců.

Graf 23 Běžné výdaje na 1 obyvatele

Zdroj: vlastní zpracování na základě výpočtu

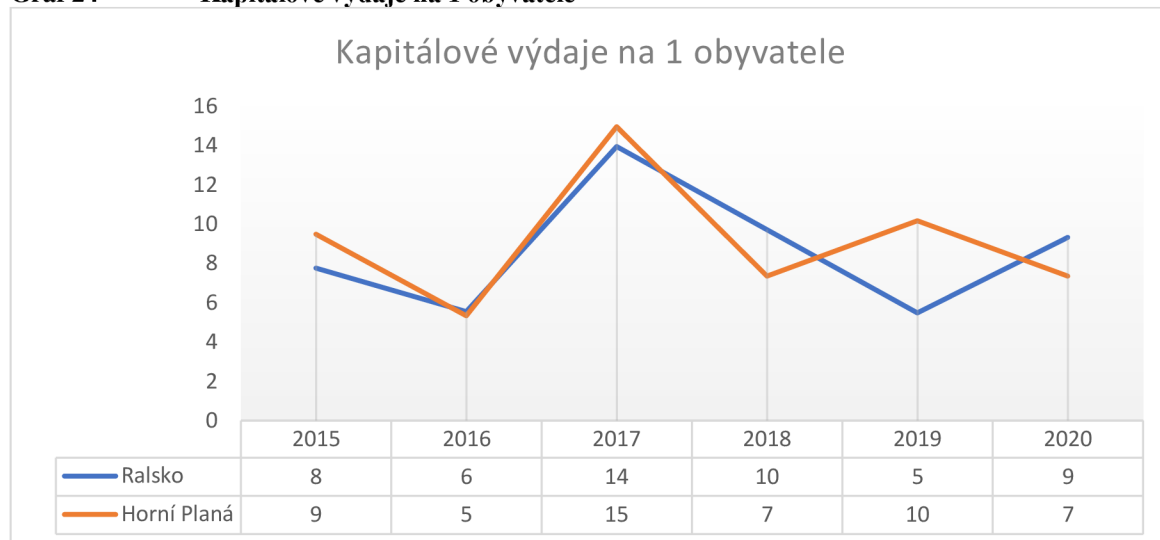
Z grafu č. 25 je patrný rozdílný přístup při vývoji běžných výdajů ve sledovaném období v obou městech. Ve městě Ralsko je znatelný stále rostoucí trend a stálé zvyšování běžných výdajů, toto je způsobeno hlavně vyššími mzdovými náklady, neboť se rozrůstá počet zaměstnanců města, ale také po opravách dochází ke zvyšujícím se nákladům na údržbu a nákup materiálu a služeb. Kdežto ve městě Horní Planá došlo v roce 2016 ke skokovému navýšení běžných výdajů oproti roku 2015 a to o více než jeden a půl násobek, z částky 37 218 tisíc Kč běžných výdajů v roce 2015 na částku 60 494 tisíc Kč v roce 2016. v letech 2018 a 2019 dochází k úsporám, ovšem v roce 2020 se částka za běžné výdaje opět zvyšuje.

4.8.2.3 Kapitálové výdaje na 1 obyvatele

Dalšími sledovanými výdaji jsou výdaje kapitálové, které slouží například k nákupu investic a pozemků. Vzorec pro výpočet je podíl kapitálových výdajů na počet obyvatel. V grafu č. 26 je znázorněn stav vývoje a kapitálových výdajů. Jak je znázorněno, dochází zde

k velkým výkyvům a to u obou sledovaných měst. Nejvyšší rozdíl byl vykázan v letech 2016, kdy je zaznamenán pokles, ovšem v roce 2017 zase vysoký nárůst kapitálových výdajů a to u obou měst, aby následně opět došlo k poklesu výdajů.

Graf 24 Kapitálové výdaje na 1 obyvatele

Zdroj: vlastní zpracování na základě výpočtu

4.8.2.4 Hrubá úspora

Představu o tom, do jaké míry může město investovat a do jaké míry je schopno provozovat a udržovat svůj majetek, případně jakou část těchto příjmů může věnovat na investice, zjistíme z ukazatele hrubá úspora. Tento ukazatel vypočteme rozdílem celkových příjmů a běžných výdajů, tím zjistíme finanční přebytek nebo deficit. Hodnotu tohoto ukazatele opět přepočteme na jednoho obyvatele.

Tabulka 18 Ralsko hrubá úspora

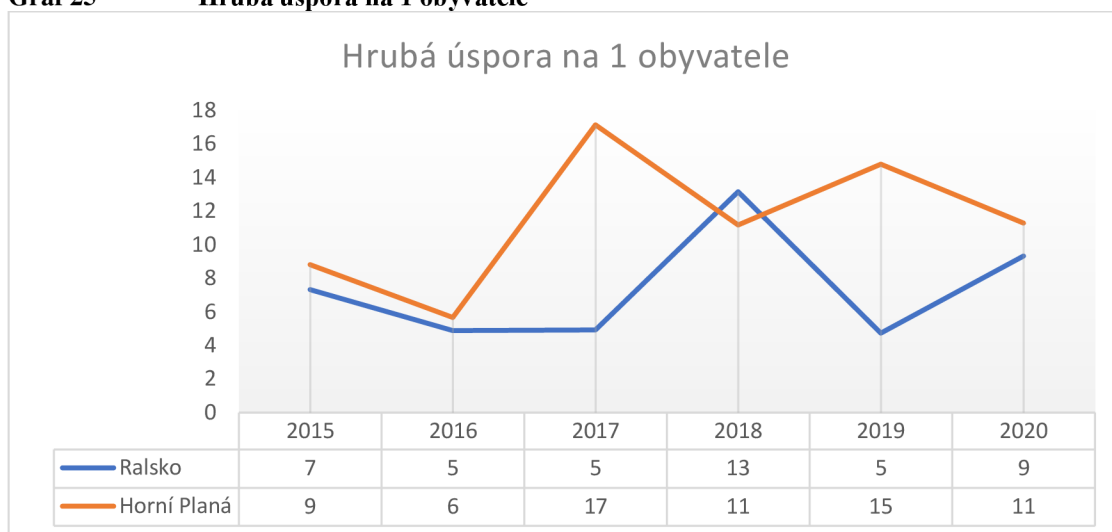
Ralsko	celkové příjmy	běžné výdaje	rozdíl
2 015	74 092	58 667	15 425
2 016	76 152	65 744	10 408
2 017	82 576	72 232	10 344
2 018	105 682	77 848	27 834
2 019	91 059	80 935	10 124
2 020	99 882	80 140	19 742

Zdroj: vlastní zpracování sběr dat Monitor

Tabulka 19 Horní Planá hrubá úspora

Horní Planá	celkové příjmy	běžné výdaje	rozdíl
2 015	55 842	37 218	18 624
2 016	72 281	60 494	11 787
2 017	98 572	62 635	35 937
2 018	75 478	52 160	23 318
2 019	84 387	53 640	30 747
2 020	82 423	58 973	23 450

Zdroj: vlastní zpracování sběr dat Monitor

Graf 25 Hrubá úspora na 1 obyvatele

Zdroj: vlastní zpracování na základě výpočtu

Z grafu č. 27 je zřejmé, že ve sledovaném období jsou celkové příjmy převyšují běžné výdaje a lze tedy vytvářet rezervy pro případné investiční záměry potřeby měst. Takovéto rezervy jsou jediným vlastním zdrojem investic měst. Pokud chceme znát dobu za jakou by sledovaná města byla schopna reprodukovat svůj majetek z hrubé úspory, musíme použít pro výpočet vzorec podíl hodnoty majetku na hodnotu hrubé úspory. Vypočtené hodnoty jsou zaznamenány v tabulce č. 20.

Tabulka 20 Doba reprodukce majetku města

Ralsko	2015	2016	2017	2018	2019	2020
hrubá úspora	15 425	10 408	10 344	27 834	10 124	19 742
majetek celkem	414 825	512 155	548 900	568 537	541 289	536 011
podíl	26,9	49,2	53,1	20,4	53,5	27,2
Horní Planá	2015	2016	2017	2018	2019	2020

hrubá úspora	18 624	11 787	35 937	23 318	30 747	23 450
majetek celkem	421 626	443 543	482 912	495 250	520 880	521 735
podíl	22,6	37,6	13,4	21,2	16,9	22,2

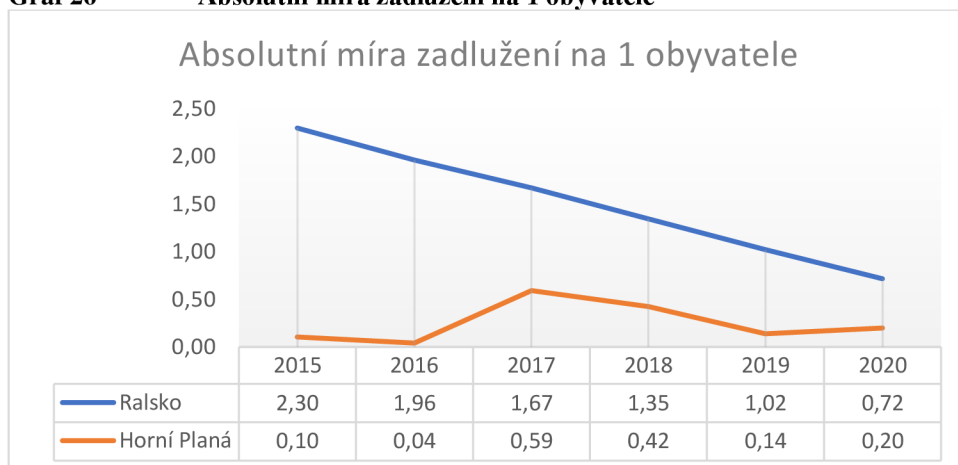
Zdroj: vlastní zpracování sběr dat Monitor

4.8.2.5 Absolutní zadlužení na 1 obyvatele

Pro zhodnocení zadluženosti měst je zapotřebí použít ukazatele absolutní míry zadlužení, který představuje část obecního dluhu připadajícího na jednoho obyvatele. Čím je míra zadlužení vyšší, tím větší je zátěž dluhu co do obslužnosti budoucích let.

Z grafu č. 28 je pozorovatelné, že dluh v městě Ralsko za období 2015-2020 neustále klesá, což je způsobeno tím, že dluh z úvěru je stále splácen a není navyšován dalšími půjčkami. Ve městě Horní Planá je se dluh v roce 2017 prudce zvýšil, což bylo způsobeno přijetím nového úvěru.

Graf 26 Absolutní míra zadlužení na 1 obyvatele

Zdroj: vlastní zpracování sběr dat Monitor

5 Výsledky a diskuse

Pro zpracování diplomové práce byly shromážděny potřebné údaje a data potřebná pro určení základních ukazatelů finanční a majetkové analýzy hospodaření ve vybraných sledovaných a porovnávaných městech. Shromážděná data, která byla zaznamenána do tabulek a ze kterých byly následně vytvořeny grafy, byly získány sběrem dat z veřejně dostupných webových portálů Ministerstva financí - Monitor. Potřebné údaje o počtech obyvatel byly zjištěny z webových stránek Českého statistického úřadu.

Pro použití metody FAMA byly vybrány dva územně samosprávné celky. Porovnávaná města jsou si velice podobná a to jak rozlohou, tak počtem obyvatel.

V obou městech je poměrně velká migrace obyvatel, která je způsobena především dojížděním za prací. Počet obyvatel a jeho vývoj je v porovnávaných městech podobný, přesto se městu Ralsko daří udržet celkový počet kolem 2100 obyvatel, kdežto město Horní Planá se potýká více s odchodem obyvatel a drží se hranice 2000 obyvatel.

Údaje o majetku měst byly získány z portálu Monitor Ministerstva financí ČR. Potřebná data byla sestavena do tabulky dle druhu – celkový majetek, dlouhodobý majetek, nedokončený majetek, pozemky a stavby. Ukazatele majetku ve sledovaném období vykazují podobnou rostoucí tendenci, nejzřetelnější nárůst byl zaznamenán v roce 2016 a to u obou měst získáním pozemků, kdy se hodnota pozemků zdvojnásobila. Velký rozdíl je také znatelný v nedokončené DHM, kdy hodnota tohoto majetku je u města Ralsko dvakrát vyšší než u města Horní Planá, což je odrazem rozdílným stavem rozsáhlých oprav a investic ve městech.

Dalším důležitým ukazatelem o hospodaření je stavba rozpočtu, jeho příjmy a výdaje. Již při prvotním porovnání rozpočtů obou sledovaných měst byl patrný základní rozdíl v hospodaření. A to je, že město Ralsko kromě let 2018 a 2019 vykazuje deficitní saldo, kdežto město Horní Planá kromě počátečního sledovaného roku 2015 ve všech ostatních letech vykazuje saldo kladné. Příjmovou část rozpočtu u obou měst tvoří nejvýznamnější položka a to jsou příjmy daňové, ve výši 60% z celkových příjmů. Největší část daňových příjmů je DPH a daň z příjmů zhruba poměrem 30% každé.

Celkové výdaje se úměrně s rostoucím příjmem také zvyšují. Podstatnou část výdajů tvoří běžné výdaje, které se týkají opakujících se výdajů, kam patří platy zaměstnanců, nákup energií, materiálu, služeb a ostatních služeb. Běžné opakující se výdaje tvoří u obou měst v průměru 70%-80% z celkových výdajů, z toho platy tvoří část u města Ralsko téměř 30% a u města Horní Planá téměř 20%, kolem 30% tvoří výdaje na nákup energií, materiálu a služeb.

Celkové hospodaření města Horní Planá za sledované období let 2015-2020 je jako přebytkové, což lze hodnotit jako velmi dobré, jelikož si město vytváří finanční rezervu, kterou může v budoucnosti využít, ovšem celkové hospodaření města Ralsko je za stejné sledované období jako deficitní, což značí, že příjmy jsou nižší než výdaje, tudíž město Ralsko hospodaří z finančních prostředků, které musí dorovnávat vytvořenou dřívější rezervou nebo úvěrem.

Odhad vývoje rozpočtu do budoucna je složitý sám o sobě, neboť je těžké předpovědět samotný vývoj měst a jejich rozvoj. Dle dosavadních tendencí ve skladbě rozpočtových položek příjmů a výdajů za minulá období, je patrný jeden styl plánování. A v případě města Ralsko k úsporným opatřením a lepšímu sledování výdajů, aby se rozpočtový deficit snižoval. Vzhledem k rozsáhlosti zpracovávaných souborů a množství získaných dat, by bylo vhodné využití programového vybavení a zavedení hodnotícího systému, aby města získala konkrétnější přehled o hospodaření a jeho sledování a porovnávání v jednotlivých letech.

6 Závěr

Cílem této diplomové práce bylo provedení hodnocení správy majetku jakou součástí finanční a majetkové analýzy v územní samosprávě. Ke zpracování byla použita veřejně dostupná data z webového portálu Ministerstva financí České republiky portál Monitor státní pokladny, dále data z Českého statistického úřadu a z veřejně dostupných finančních výkazů a dat sledovaných měst Ralsko a Horní Planá. K porovnání bylo sledováno časové období let 2015-2020.

Finanční a majetková analýza je zaměřená nejen na rozpočtové a úvěrové aspekty, ale také na stav majetku. Pro správné pochopení a využití finanční a majetkové analýzy, je potřeba zvolit vhodné ukazatele, pomocí kterých lze hodnotit a porovnávat hospodaření územní samosprávy. Téma finanční a majetkové analýzy lze uchopit z mnoha hledisek. Cílem diplomové práce bylo mimo jiné zaměřit se na vybrání vhodných ukazatelů a aplikovat je na vybraná území samosprávy.

Výsledkem první teoretické části diplomové práce, která měla sloužit k seznámení s územní samosprávou, fungováním a orgány obce, rozpočtovými příjmy a výdaji, druhem majetku a shrnutí informací o finanční a majetkové analýze a seznámení se základními ukazateli FAMA. Po seznámení se výše uvedenou teorií, jsem dospěla k závěru, že finanční a majetková analýza, má široký záběr využití. Její okruh základních ukazatelů není pevně nastaven a lze jej tedy flexibilně přizpůsobit k různému použití. Hlavní výhodou této metody analýzy FAMA je v dobré flexibilitě a všestrannosti při použití, neboť si sami určíme, jaké ukazatele budeme používat a jejich výpočty dále aplikovat. Cílem finanční a majetkové analýzy je zjištění úrovně hospodaření s majetkem a posouzení stavu, vývoje a předpokladu tvorby obecního rozpočtu. Mezi základní údaje pro metodu FAMA patří: počet obyvatel, majetek, celkové rozpočtové příjmy a výdaje a dluhová služba, úvěry.

Počet obyvatel je základní informace, která slouží k seznámení se se sledovanou obcí či městem. Tímto ukazatelem přiřadíme obec do konkrétní kategorie velikosti dle počtu obyvatel. Majetek je jedním z důležitých indikátorů suverenity obce, bez kterého by obec nemohla fungovat. Hospodaření s majetkem je základním principem hospodaření obce. Rozpočet obce je rozdělen na příjmovou a výdajovou část, a měl by plnit požadavky hospodárnosti, účelnosti a efektivity při hospodaření s veřejnými prostředky a majetkem. Podle stavu hospodaření přistupuje obec k využití úvěru pro svoje investiční záměry a potřeby, tento stav pak odráží zadluženost samosprávy.

Druhá praktická část diplomové práce je zaměřena na dva územní samosprávné celky, které jsou si podobné jak do počtu obyvatel tak rozlohou. Vybrána byla města Ralsko v Severočeském kraji a město Horní Planá v Jihočeském kraji. Obě města patří svou rozlohou mezi velká města, počtem obyvatel však patří mezi menší obce s počtem kolem 2 000 obyvatel. Na základě určených základních ukazatelů metody FAMA, byla sledovaná města porovnána jak v oblasti majetku, tak na skladbu rozpočtu jeho příjmů a výdajů. Většina ukazatelů byla přepočítávána na jednoho obyvatele, aby v názorných grafech bylo zřejmé porovnání obou měst.

Poznatky ze srovnání úrovně měst Ralsko a Horní Planá můžou být využity pro zlepšení plánování, efektivnosti hospodaření s majetkem, sledování příjmů a výdajů, ale především poskytuje informace o stavu a vývoji hospodaření měst, s podobným charakterem a velikostí.

Doufám, že se mi podařilo popsat způsob využití finanční a majetkové analýzy při sledování a hodnocení hospodaření v územní samosprávě. Přiblížit význam porovnání úrovně a stylu hospodaření podobných obcí. Myslím, že hlavní cíl diplomové práce, kterým bylo zhodnocení správy majetku jako součást finanční a majetkové analýzy v územní samosprávě, jsem z velké části splnila. Při zpracování diplomové práce byla veškerá data získána terénním sběrem, při kterém jsem se mnohému naučila, osvojila si terminologii FAMA a veřejné správy a celkově pro mne byla velkou zkušeností a přínosem.

7 Seznam použitých zdrojů

BRAGG Steven M., 2004. Controller's Guide to Planning and Controlling Operations. John Wiley and Sons Ltd, s.384 ISBN 9780471576808.

BRAGG Steven M., 2010. Cost Reduction Analysis. John Wiley and Sons Ltd, 2010 s. 336 ISBN 9780470587263.

BAŠTAŘ David: Finanční a majetková analýza měst a obcí, diplomová práce, VŠE Praha 2006

ESCHENBACH, Rolf., SILLER Helmut., 2012. Profesionální controlling (koncepte a nástroje). Wolters Kluwer ČR, a.s. 396 s. ISBN 9788073579180.

HAVLAN, P. 2008 Majetek obcí a krajů v platné právní úpravě (2. dopl. Vyd) Linde, ISBN 978-80-7502-057-4

HRUŠKA, V. (2019). Účetní manuál pro podnikatelské subjekty - 2. vydání: aneb Průvodce účetními operacemi a účetní závěrkou. Grada, 640 s., Elektronická kniha.

KNÁPKOVÁ A., Pavelková, D., Šteker K. (2017). Finanční analýza: Komplexní průvodce s příklady, Grada, 232 s., ISBN 978-80-271-0563-2

LAZAR, Jaromír. 2012. Manažerské účetnictví a controlling. Praha. Grada. ISBN 978-80-247-4133-8.

TOTH Petr a kolektiv: Financování obcí – sociálně ekonomický rozvoj systému, výstup z projektu GAČR 402/03/1235, Praha 2005, Oeconomica, ISBN 80-245-0957-1

PEKOVÁ Jitka, Hospodaření a finance územní samosprávy, Praha 2004, Management Press, ISBN 80-7261-086-4

PILÁŘOVÁ, I., Pilátová, J. (2018). Účetní závěrka – Základ daně – Finanční analýza podnikatelských subjektů roku 2018, VOX, 210 s., ISBN 978-80-87480-69-4,

SKÁLOVÁ, J., a kol. (2020) Podvojně účetnictví 2020. Grada, 192 s., Elektronická kniha,

SCHOLLEOVÁ, H., Štamfestová, P (2015). Finance podniku: Sbírka řešených příkladů a otázek, Grada, 176s.

THOMOPOULOS Nick T., 2016. Demand Forecasting for Inventory Control .John Wiley and Sons Ltd, s.196 ISBN 9783319385679.

HONS Osvald, *Zaniklé obce kolem Ralska*, 1. vydání, Město Ralsko 2014, 511s., ISBN 978-80-260-6779-5.

KADLEČKA Stanislav, *Právo obcí a krajů v České republice*, 1. vydání. Praha 2003, C.H.Beck, 408s., ISBN 80-7179-794-4.

MAAYTOVÁ Alena, *Veřejné finance*, 1. vydání, Praha 2012, VŠEM, 170s., ISBN978-80-86730-90-5.

MÁČE Miroslav, *Účetnictví a finanční řízení*, 1. vydání, Praha 2013, GRADA Publishing, ISBN 978-80-247-4574-9.

PROVAZNÍKOVÁ Romana, *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*, 3. aktualizované a rozšířené vydání, Praha: GRADA Publishing,a.s., 2015, 288s. ISBN978-80-247-5922-7.

Svaz města obcí České republiky, *Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách 2018*, 1. vydání, Praha 2018, Artedits.r.o. 184s., ISBN978-80-906-8432-4.

Legislativní dokumenty:

Vyhláška č. 323/2002, o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů, Ministerstvo financí

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla),ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR

Zákon č. 250/2000 sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

Zákon č. 367/2017 Sb., o rozpočtových pravidlech

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

Zákon č. 133/2000 Sb., vznik a zánik trvalého pobytu

Zákon č. 40/1993 Sb., pozbývání a nabývání státního občanství

Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii

Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích

Nářízení vlády č.300/2019 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě

Internetové zdroje:

Město Ralsko

<https://mestoralsko.cz>

Wikipedia

[https://cs.wikipedia.org/wiki/ralsko-\(město\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/ralsko-(město))

<https://cs.wikipedia.org/wiki/podralsko>

Český statistický úřad ČR

<https://czso.cz>

Ministerstvo financí ČR

<https://statnipokladna.cz>

Sbírka zákonů ČR

<https://zakonyprolidi.cz>

Zákony, vyhlášky, peníze

<https://zakony.penize.cz>

<https://zakonyprolidi.cz>